

Delavska enotnost

Glasiilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 11. decembra 1997 ☆ številka 43 ☆ letnik 56

UMRLA JE
SOCIALNA
DRŽAVA

Nova pota Protestni shod to sredo je bil v marsičem drugačen, tudi boljši od poprejšnjih. Tudi če bi spregledali udeleženosť vseh sindikalnih central in večine samostojnih sindikatov, moramo izpostaviti organiziranost Svobodnih sindikatov – osrednje sindikalne centrale. »Naših« je bilo kar precej več kot 2000; »naši« se, kot vse kaže, vse bolj zgledejujejo tudi po tem, kar vidijo v Evropi, kjer niso le pasivni opazovalci. Drugi sindikati niso bili zastopani le simbolično, ampak tudi s članstvom. Pri tem so bili najbolj vidni policisti, ki bi bili v spopadu delavstva z državo lahko na pravi strani. Da Svobodni in drugi sindikati v boju niso in ne bodo osamljeni, dokazujejo tudi telegrami iz Evrope v podporo boju zoper namere vlade, ki bi pravice zaposlenih morda rada zmanjšala tudi zato, da bi pridobila točke v prizadevanjih za čimhitrejši vstop v EU. Naše poročanje (tudi fotografije) dokazuje, da je boj ZSSS že na ustreznih ravni, tako glede vsebine kot po tehnični plati. Takšni naj bi bili tudi dosežki. Ni vrag, da ta vlada, ki bolj kot za državljane in mlado državo skrbi za delitev oblastne pogače, ne bi »potegnila ta kratke«, kar si tudi krepko zasluži.

Država – zlasti vlada in njeni ministri, bi morali storiti več za ohranjanje že obstoječih tovarn. Mnogim podjetjem grozi propad ne le zaradi slabega menedžmenta, pač pa zaradi neuskajenosti pri delu ministrov – zaradi vpletanja političnih interesov pri reševanju naših tovarn.

Ne sme se zgoditi, da bi bila naslednja žrtev teh odnosov naš LITOSTROJ. Ni potrebe. Slovenska vlada mora storiti vse, kar lahko in mora storiti, da reši LITOSTROJ. V prvi vrsti zaradi delovnih mest, pa tudi zaradi znanja naše tehnične inteligence, ki je leta in leta gradila to tovarno.

Vlada ni le zato, da štiti interese vladajočih strank, temveč tudi zato, da štiti interese vseh

Upam si napovedati – da bodo prav ti posku- si vlade nalezeli prav pri ZSSS na največji odpor. Povrh, ko vlada želi podaljševati delovno dobo, vleče na delo ostarele in iztrošene generacije – so na drugi strani številni mladi, ki bi radi dela- li, pa ne morejo.

Odločno zahtevamo, naj se pri reformah pokojninskega sistema enakopravno upoštevajo ne le ekonomske, pač pa tudi socialne posledice reform.

ZSSS ne nasprotuje nekaterim nujnim varčevalnim ukrepom, še zlasti, če vlada želi varčevati pri sebi in pri bogatejših slojih družbe. Toda vedeti je treba, da so mnogi ukrepi preprosto račun, ki ga vlada pošilja delavstvu za menu, ki ga za-

ZADNJI OPOMIN

Mogoče je bil protestni shod ZSSS, v sredo, 10. decembra, prvi korak k poenotenju sindikatov, ki so si dosedaj bolj konkurirali kot sodelovali. K enotenju – morda čez čas tudi združevanju – jih je prisilila vlada. Na shod so prišli dobese- dno vsi, ki v sindikalnem gibanju kaj pomenijo.

Upor sindikatov zoper nameravano reformo pokojninskega sistema, varčevalne ukrepe v negospodarstvu, zmanjšanje pravic brezposelnih – temelječ na izkušnjah velikega naraščanja brezposelnosti, poskusih spremembe zakonodaje v škodo delavcev – je silovit. Še huje bo, če vlada tudi tega opozorila ne bo vzela resno. V tem primeru lahko že čez nekaj mesecev pričakujemo sindikalno »rabuko«, kot se je izrazil lider navečje sindikalne centrale, ki ji je v boju zoper vlado uspelo sindikate združiti.

Protestni shod je vlado opozoril tudi na nujnost reševanja Litostroja, zaradi katerega LDS in SLS že nekaj mesecev dopolnjujeta koalicijsko pogodbo (delitev oblastne pogače), podjetje pa tone in tone. Ni torej čudno, da je na protestni shod prišla tudi množica litostrojčanov. Ti so tam ministrom in drugim obljubili, da jih bodo, če ne bodo dobi- li plač za delo v novembru, po ljubljanskih ulicah lovili tudi med božičnimi in novoletnimi prazniki.

Vse kaže, da se je od začetka tranzicije in usta- novitve nacionalne države na pleča delavcev nagrmadilo veliko preveč bremen, ob tem pa se je elita širila, šopirila in oddaljevala od ljudi, za katere naj bi skrbeli.

Razkorak je že tako velik, da so tudi v najvišjih oblastnih organih ugotovili, da je nekaj treba narediti. Namesto pri sebi so začeli pri državnih uslužbencih, ki so prav tako slabo plačani, po- leg tega pa jim ni dovoljeno niti govoriti. Prav zaradi tega je skoraj sto policistov ploskalo po- vorki sindikalistov ZSSS, medtem ko so njihovi kolegi shod profesionalno varovali. Kot je pisa- lo na enem od transparentov, naj bi Drnovšek varčeval celo pri Arturju.

Ali bo protestni shod res zadnji opomin vladi, je odvisno zlasti od njenega obnašanja. Nobenega dvoma ni, da so sindikati, če ta protest ne bo dal sadov, sposobni zanetiti tudi požar večjih razsežnosti. Vlado, ki špekulira o tem, kako bi na prihodnjih volitvah zbrala še več glasov, da bi še lažje vlada- la, bi splošna stavka verjetno pokopala.

Zaenkrat si kaj drugega tudi ne zasluži.

ne bomo pustili vzeti. ZSSS je tukaj solidarna s policisti. Njihovo težko in odgovorno delo mora ostati predmet posebne zaščite – ne pa da jim te pravice nameravajo že zmanjšati.

ZSSS bo morala še bolj učinkovito zaščititi pravice zaposlenih v javnem sektorju. Ti imajo pogosto zgolj pravico delati in molčati. Res je, da dobe v državni upravi, sodstvu, kulturi, zdravstvu in šolstvu redne plače vsak mesec, toda njihove plače so močno pod povprečji, odnosi v kolekti- vih vse prej kot dobri, razlike med plačami de- lavcev in nekaterimi sloji v nebo vpijoče.

Zaradi vsega tega v ZSSS nasprotujemo poti, ki si jo je izbrala sedanja vlada. Zaradi tega zahte-

vamo, naj vlada upo- števa zahteve sloven- skih sindikatov.

In kaj, če nas vla- da ne bo upoštevala? Potem se je odločila, da sindikate izzove k

ostrejšemu odgovoru. Potem si upam napovedati, da če vlada ne bo spoštovala pripomb sloven- skih sindikatov, bomo ti sindikati pokazali svojo odločnost tako, da bomo dvignili na noge vse naše članstvo – v splošno stavko, ko bo delavske pra- vice treba braniti na način, ki nam ga vsiljuje vlada. Odgovornost za vse posledice bo prevzela vlada. Ta ima danes še možnost izbire. Naše zadnje besede na tem zborovanju bodo – vlada, upoštevaj zahteve slovenskih sindikatov.

Dušan Semolič: ČE VLADA NE BO UPOŠTEVALA ZAHTEV SLOVENSКИH SINDIKATOV, BO ZSSS DVIGNILA NA NOGE VSE ČLANSTVO

državljanov Slovenije – tudi interese delavcev LITOSTROJA.

V ZSSS najostreje nasprotujemo tistim vlad- nim predlogom za reformo pokojninskega siste- ma, s katerimi želi odpraviti sedanji sistem, ki temelji na medgeneracijski pogodbi in se je uveljavil v mnogih evropskih državah.

Obsojamo predlog vlade, da bi se starostna meja za polno pokojnino podaljšala na 65 let. Še zla- sti obsojamo predloge, da bi do teh let podaljšati delovno dobo delavk. Tukaj obljubljam, da se bomo Svobodni sindikati Slovenije proti temu uprli prav z vsemi sredstvi, ki jih kot sindikati premoremo.

Večina delavk iz naših tovarn že sedaj ne more izpolnjevati pogojev za polno pokojnino – zaradi slabih delovnih pogojev, azijskih norm, številnih nadur in zastarele tehnologije. Povečanje zgornje starostne meje pa ne bo prizadelo delavk iz indu- strije, iz gospodarstva, pač pa tudi številne delavke iz zdravstva, gostinstva, trgovine, šolstva in še kje.

posleni pogosto niti videli niso, kaj šele, da bi ga poskusili. Gre za plačilo stroškov za mnoge, tudi zgrešene projekte naše politike. To obsoja- mo, temu nasprotujemo.

Varčevalni ukrepi ne smejo biti alibi za posege v tiste pravice delavcev, zlasti v javnem sektorju, ki so lahko in morajo ostati del kolektivnih pogodb.

Zato eskalacije ne more nihče samopašno spremeniti. Eskalacija mora ostati meter, s katerim ščitimo plače pred inflacijo. Te pravice si

Bomo ostali brez elektrike? Kot nam je povedal Franc Dolar, predsednik SDE, se je republiški odbor sindikata delavcev energetike in premogovništva odločil za zaostritev sindikalnega boja. Razlog za takšen sklep so varčevalni ukrepi, po katerih so elektrikarji in rudarji izenačeni z delavci negospodarstva, čeprav je zanje dozdaj veljala enaka ureditev kot za delavce v gospodarstvu. V SDE so že začeli ustanavljati stavkovne odbore, ki bodo v podjetjih pripravili vse potrebno za radikalizacijo sindikalnega boja. Če ne bo šlo drugače, bodo znova ustavili elektrarne in distribucijo električne energije.

V ZSSS nasprotujemo, da se država vse bolj odpoveduje svoji odgovornosti za urejanje odnosov med ljudmi, s pretvezo, naj vsak poskrbi predvsem zase. Temu nasprotujemo. Ne more in ne sme biti zdravje, varna starost in šolanje naših otrok le privilegij bogatih. Ne morejo biti nekatere pomembne pravice odvisne zgolj od bogastva posameznika. Zahtevamo zakonodajo, ki bo štutila tudi tiste, ki jim življenje ni naklonjeno. Ne morejo biti vsi ne podjetniki, ne politiki in ne menedžerji.

Ne moremo že leta in leta v Sloveniji živeti s tako visoko stopnjo brezposelnosti – 126.000 brezpo- selnih je za Slovenijo odločno previsoka številka.

Od države zahtevamo, naj z ustrežno ekonomsko politiko in zakonodajo spodbudi delodajalce, da bodo odpirali nova delovna mesta. Zlasti mla- dim moramo dati drugačno perspektivo kot biti brezposeln leta in leta.

V ZSSS obsojamo prakso, da se velika večina še tistih redkih, ki dobijo delo, lahko zaposli le za določen čas. Ti delavci živijo v stalnem strahu in pod grožnjo, da jih bodo kadarkoli vrgli na cesto.

V ZSSS odločno nasprotujemo vse močnejšim poskusom uvajanja »fleksibilnega delovnega razmerja«. S tem se želi dati delodajalcem pra- vica, da lahko kadarkoli, ko zmanjka dela, de- lavca vržejo na cesto – češ če bo imel delodaja- lec to pravico, bo lažje in hitreje zaposloval nove delavce.

Ni res, da je ovira novim zaposlitvam zakonodaja, ki da preveč štiti zaposlene; 126.000 brezposelnih je več kot zado- sten dokaz, da to ne drži.

Ni res, da so ovira novim zaposlitvam socialne pravice. Te so iz dneva v dan manjše, brezposelnih pa ni nič manj.

V ZSSS odločno protestiramo zoper trmasto vztrajanje vlade, da bo zmanjšala pravice brezpo- selnim – zlasti pravico do denarnega nadome- stila s 24 mesecev na 12 mesecev. S tem v vladi želijo, tako pravijo, brezposelne prisiliti, da bi si poprej našli delo in da bi del tako privarčevanega denarja preusmerili v aktivne oblike zaposlovanja.

Gospodje politiki! – Če gospodje poslanci in gospe poslanke, ko niso bili ponovno izvoljeni v parlament, ne morejo v enem letu najti dela, kar tretjina je takih, ob dobrih plačah, ob izobrazbi, ugledu in zvezah, ki so si jih pridobili v parlamentu – če oni ne morejo dobiti dela v enem letu, je krivično zahtevati in pričakovati, da bo to uspelo delavki ali delavcu iz tekstilne tovarne ali kateregakoli drugega podjetja pri 40 ali 50 letih starosti.

Zato ZSSS vztraja pri svoji zahtevi, naj se ne zmanjšajo pravice brezposelnih.

Izredna konferenca ZSSS

VLADA IZSILILA ZDRUŽEVANJE SINDIKATOV

Konferenco je začel predsednik ZSSS Dušan Semolič. "Zadnje čase nas preveč zafrkavajo, saj hoče vlada varčevati samo na račun delavstva. Zato gremo danes - na srečo ne sami, temveč skupaj z drugimi slovenskimi sindikati - protestirati pred zgradbo slovenske vlade," je dejal Semolič. Opozoril je, da namerava vlada še zmanjšati že tako in tako premajhne pravice brezposelnih. Prav tako namerava spremeniti pokojninski sistem in uzakoniti, da bodo morali delavci in delavke delati do 65. leta starosti. Vlada si prizadeva tudi, da bi uvedli fleksibilno delovno razmerje, za katero je značilno, da lahko delavci delo hitro dobijo, vendar ga lahko še hitreje izgubijo. "Vse to se ne sme zgoditi," je dejal Semolič.

Nekateri so že v komunizmu

Prvi je na konferenci govoril Bojan Hribar iz Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti. "Nekateri ministri menijo, da sta konferenca in protestni shod odveč, češ da se je vlada pripravljena pogajati, kar pa ni res," je dejal Hribar. "Varčevalne ukrepe je vlada poslala prej časopisom kot sindikatom. Ko nam je po 15 dneh vendarle uspelo izsiliti pogovor s predstavniki vlade, smo dobili že kar devet zakonskih predlogov, ki naj bi jih parlament sprejel po hitrem postopku."

Po Hribarjevih besedah omenjeni zakonski predlogi zahajajo na področje, ki je bilo doslej urejeno s kolektivnimi pogodbami, kar za sindikate ni sprejemljivo. Prav tako se vlada ne pogaja na način in po postopkih, ki so predvideni po kolektivnih pogodbah.

Po Hribarjevih besedah je v zadnjem času vlada sicer pokazala pripravljenost za pogajanja, vendarle pa je to le posledica pritiskov sindikata. Sicer pa, tako Hribar, terjajo delodajalci še ostrejša varčevalna ukrepa na račun delavskih pravic. Delodajalci trdijo, da so sedanje pravice zapuščina sistema socialističnega samoupravljanja. "Takšne logike sindikati ne sprejemamo, še zlasti, če jo širijo tisti, ki so že danes v komunizmu, ker si delijo plače po svojih potrebah," je dejal Hribar. "Današnji skupen nastop vseh slovenskih sindikatov pred vladno palačo je v boju za delavske pravice zato korak v pravo smer."

Litostrojčani so utrjeni

"Mi smo od vsega že malo utrjeni," je dejal Marjan Pirc

iz Litostroja. "Poleg vseh ukrepov, ki bodo prizadeli delavce v gospodarstvu in negospodarstvu, lahko delavce Litostroja dodatno prizadene še propad podjetja."

Pirc je povedal, da je vlada pred letom dni v Litostroj pripeljala vodilno ekipo, ki sedaj zapušča podjetje, ker ji ta ista vlada ni omogočila uresničiti programa sanacije. Zato se bo zgradba ponovila. "Na čelo Litostroja bo prišla nova ekipa, ki bo začela pripravljati nov program sanacije, medtem pa lahko Litostroj že crkne."

Med drugim je Pirc od vlade zahteval, naj pove, ali ima namen Litostroj rešiti pred stečajem ali ne. "To vprašanje smo vladi in ministrom zastavili že velikokrat, vendar naši politiki ne odgovarjajo na neprijetna vprašanja, ki jim ne prinašajo političnih točk in volilnih glasov."

Silijo nas v svet, urejen po meri bogatih

Marjanca Onič iz Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije je izrazila veselje, da so slovenski sindikati strnili vrste. "Pred nedavnim je bila v Strasbourgu tudi s slovenske strani podpisana evropska socialna lista, ki je najpomembnejši dokument Sveta Evrope na področju socialnih pravic. To je na prvi pogled za mlado državo zelo ugodno, vendar pa v Strasbourgu verjetno ne vedo, da poteka tranzicija v Sloveniji na vedno bolj opogujen delavskih hrbtih," je dejala Oničeva. "Zaradi nesposobnih delodajalcev in neodgovornih oblastnikov

smo izgubili četrto milijona delovnih mest, več kot 126.000 delavcev je brezposelnih, pod pragom revščine pa živi čedalje večje število prebivalcev Slovenije."

Po besedah Marjanca Onič se pritiski na najbolj socialno ogrožene kategorije prebivalstva nadaljujejo. "Vlada na nekaterih področjih tako posega v pridobljene pravice delavcev, da človeku zastane dih," je dejala

Oničeva in omenila predlog zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ter varčevalne ukrepe. Trnova krona pa je bela knjiga.

"Brez argumentov nas silijo v sistem in svet, ki bo urejen po meri peščice bogatih na račun množice revežev. Silijo nas v razmere, ko bo zgarana gostinska delavka, stara 65 let, namesto v zaslužni pokoj lahko odšla samo še v večni pokoj," je dejala Oničeva, ki sicer dela v podjetju Terme Maribor. "Že po sedanjem zakonu je šlo normalno v pokoj samo 10 odstotkov mojih sodelavk, medtem ko se jih je moralo 90 odstotkov zaradi krčnih žil, okvar hrbtenice in iztrošenosti invalidsko upokojiti. Zato v sindikatih na dvig meje za starostno upokojevanje delavk ne smemo pristati."

Čeprav živijo od nas, bi nas najraje kar ukini

Prihajam iz Tekstilne industrije z Otiškega Vrha s Koroškega, je povedala Meta Lorenci. "Pred leti nas je bilo čez tisoč, zdaj nas je še 600. Firmo držimo nad vodo, ker se odpovedujemo plačam, ki bi jih potrebovali za normalno življenje. Životarimo zaradi slabe gospodarske politike, ki jo vodi naša država."

Čeprav je bil minister Rop na pogovoru z nami dobrohoten, to nam delavcem ne zadošča. Le pri nas delavci država dosledno pobira davke. Delavci si zato ne moremo delati utvar, da bo vladajoča struktura do nas prijazna. Ob vprašanjih, ki zadevajo široke množice, se odgovorni mno-

invalidsko 63, s polno delovno dobo pa le 12. Pri nas pa so tudi delavke, ki imajo 35 let delovne dobe. Čeprav so zgarane, se ne morejo upokojiti. Sprememba zakonodaje je potrebna zaradi njih, tako da bo upokojevanje odvisna le od polne delovne dobe. Sedanji pokojninski sistem bi lahko živel še naprej, vendar bi morali ljudem zagotoviti delo, še posebej mladim.

Zelim si, da bi funkcionarji delodajalcev in vlade izkusili življenje, kot ga živimo me delavke."

Lazo Radjenović iz Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije je v imenu 14.000 članov tega sindikata zahteval ohranitev sedanjih materialnih in socialnih pravic zaposlenih in socialno partnerstvo v pogajanjih z delodajalci oziroma vlado. Zavzel se je za celovito ureditev in poenotenje določanja izhodiščne plače za vse pro-

vič je tudi predlagal, naj bi bilo razmerje med najvišjo in najnižjo plačo, ki je sedaj v državni upravi 1:19, v gospodarstvu pa 1:40, glede na možnosti gospodarstva in proračuna poslej 1:7.

Radjenović se je zavzel tudi za to, da bi ohranili in še razvili možnost napredovanja delavcev glede na delovno dobo in uspešnost, analizirati bi morali pogoje dela, ohraniti pa bi morali tudi upravičeno zavarovalno dobo s povečanjem. Za premalo izplačane plače iz leta 1992 pa bi morali delavci v državnih in družbenih organih dobiti certifikate, ki bi jih lahko vnovčili za delnice iz državne premoženja.

Ukinejo naj tudi nekaj ministrstev

Sekretar Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije Drago Ščernjavič je dejal, da je za varčevanje, vendar pa naj

gokrat obrnejo stran, jih preslišijo. Imam občutek, da bi najraje videli, da nas delavci in delavke ne bi bilo, da bi nas kar ukini.

Čeprav radi preštejejo kosti, jih ni sram živeti od nas živih. Naš minister nam je obljubljal varnost naložb v drugi steber pokojninskega zavarovanja, kako naj mu verjamemo, če državni proračun ni nikoli dovolj bogat.

Ženske smo vedno želele biti enakopravne, vendar ne zaradi spolnega nasilja, ampak prevelikih norm in dajatev. Za delavce, še posebej za ženske, je 65 let za strojem nedosegljivih. Pri nas se je v zadnjih petih letih upokojilo 119 delavcev, od tega

računske porabnike in za reformo plačilnega sistema v javnem sektorju, ki ga ureja 40 predpisov. Terjal je tudi eskalacijo plač v državi za delavce po kolektivnih pogodbah, nosilec funkcij v izvršni, zakonodajni in sodni veji oblasti pa naj bi zamrznil plače za leto dni. Radjeno-

oblastniki začnejo varčevati pri sebi. Predlagal je, naj vlada s svojimi varčevalnimi ukrepi plače ministrov, poslancev in sodnikov uskladi z realnimi možnostmi proračuna. Zavzel se je tudi za ukinitve nekaterih ministrstev, saj ima Slovenija več ministrov kot nekatere največje države.

Ščernjavič je opozoril, da v državnih in družbenih organih čedalje pogosteje prihaja do kršenja človekovih pravic, saj država dobesedno goljufa svoje uslužbenke. Zavzel se je tudi za ureditev aktov o sistematizaciji v vseh državnih in družbenih organih Slovenije, še zlasti pa v pravosodju. Če do tega v mesecu dni ne bo prišlo, bodo delavci v pravosodju, ki so lani za dve uri opozorilno ustavili delo, stavkali. V ministrtvu za obrambo pa je treba urediti izplačevanje nadur. V zvezi s tem je Ščernjavič odločno zavrnil obtožbe, da

povzročajo nezadovoljni delavci v državnih organih afere, saj gre za sindikalno organizirani boj delavcev za svoje zakonite pravice, kar je njihova legitimna pravica.

Ščernjavič je izrazil prepričanje, da je sindikatom z odločno akcijo uspelo preprečiti uresničitev najbolj črne varčevalnega scenarija, vzpostavili pa so tudi dialog z vlado. Vendar pa se bo po Ščernjavičevih besedah konflikt nadaljeval, če vlada ne bo pripravljena prisluhniti zahtevam sindikatov. "V tem primeru bo treba izvesti vseslovenski sindikalni referendum in nadaljevati pritiske," je poudaril Ščernjavič.

"Danes moramo dokazati, da delavci nima pravice samo molčati in delati"

je dejal ob koncu konference Dušan Semolič. "Vladi moramo pokazati, da v Sloveniji niso samo poslanci, banke in borze, temveč tudi delavke in delavci, ki od države pričakujejo, da jim bo zagotovila pogoje za delo in človeka vredno življenje. Delavci želijo biti ponosni, da živijo v samostojni slovenski državi. Tudi zato bo Zveza Svobodnih sindikatov Slovenije skupaj z drugimi sindikati branila socialne pravice delavcev z vsemi sredstvi, ki so na razpolago sindikatom."

Vlada se ne mehča zaradi ljubezni do delavstva

Na koncu konference je spregovoril še Rajko Lesjak, sekretar ZSSS. "Današnji dan je dan za socialno Slovenijo. Današnji dan je dan za socialno varnost slehernega Slovenca in Slovenke, za slehernega državljana Slovenije. Današnji dan je dan sindikalne solidarnosti slovenskih sindikatov. Današnji dan je mednarodni dan človekovih pravic, med katere zagotovo sodijo tudi pravice delavcev. Ravno za te pravice se danes točemo. Gre nam za socialno pravičnost," je dejal Lesjak. Pozval je vse sindikate v Sloveniji, naj stijo skupaj in zavarujejo socialno varnost in pravice delavcev. "Povejmo oblasti, da imamo njenega početja preprosto dovolj. Oblastniki, imamo vas 'poln kufer'!"

"Če kdo misli, da se vlada in njeni ministri v tem času mehčajo zaradi prevelike ljubezni do delavstva oziroma zaposlenih, je v zmoti. Mehčajo se preprosto zato, ker jih stiskamo. Bolj kot jih bomo stiskali, bolj bo od njih teklo. Če ne bi počeli tega, kar počenjamo danes tukaj in zdaj in kar bomo še počeli, bi se vladno kolesje vrtelo in zavrtelo tako, da bi pahnilo v socialno bedo in v brezpravnost položaj na tisoče zaposlenih. Mi moramo preprosto zastaviti to kolesje, da ne bo še naprej mlelo delavskih pravic. Kdo drug naj ustavi to kolesje, če ne mi?" se je vprašal Lesjak.

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V. d. odgovornega urednika Francék Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Žiro račun 50101-678-47511 • Tisk: Delo TCR d. d., Dunajska 5, Ljubljana • Ministrstvo za kulturo šteje Delavska enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5% davek, ki je vštet v ceno posameznega izvoda.

Na protestnem shodu je prvi govoril predsednik ZSSS Dušan Semolič. Dejal je, da bo vlada morala spoznati, da v Sloveniji niso samo politične stranke, banke, agencije in borze, pač pa so v Sloveniji tudi delavke in delavci, ki imajo pravico do dostojnega in človeka vrednega

dovolj sredstev za normalno preživljanje družin, še dodatno varčujejo. "Ali morda vlada pričakuje, da se bomo tukaj pred njeno palačo slekli do nagega?" se je vprašal. "Vlada naj ve: sleči se ne bomo pustili! Za svoje pravice se bomo borili z vsemi sredstvi sindikalnega boja. Našim

vke Jutrjanke, da ne smejo preveč in predolgo časa popuščati. Tudi delavci Litostroja so se odpravili delu plač, da bi rešili podjetje. Rešili pa smo barabe, ki nas pošiljajo v stečaj, je poudaril Pugelj. "Zato smo danes tu, na protestnem shodu pred vladno palačo. Po letu dni odprave lahko vladi in vsem tistim, ki so se neodgovorno poigravali z usodo Litostroja, povemo, da niso vredni niti toliko, da bi jih pes poscal!"

Pugelj je povedal, da je imel Litostroj možnost pridobiti na Slovaškem, Hrvaškem in v Makedoniji za 30 milijonov mark poslov, vendar zaradi nesposobnosti odgovornih v vladi do tega ni prišlo.

"Odgovorni so nam pojasnili, da se menda Litostroj ne splača prevzeti omenjenih poslov. Spomladi so nam odgovorni razlagali tudi, da se pri nas ne splača sejati pšenice. Kaj se potem pri nas

VLADA NAJ NE POSLUŠA LE STRANK, BANK, BORZ IN AGENCIJ, AMPAK TUDI DELAVCE

življenja. Zato je pozval vlado, naj ne zmanjšuje delavskih pravic. "V vsaki nesreči pa je tudi kanček sreče. Prizadevanja vlade, da bi varčevala na račun zmanjševanja pravic delavcev, so združile vse slovenske sindikate. Bravo!" je vzkliknil Semolič. Po Semoličevih besedah bodo slovenski sindikati v prizadevanjih za delavske pravice uspešni samo, če se bodo borili skupaj - danes proti vladi, jutri proti delodajalcem.

ljete civilizacijsko pravico, da bi se o poštenem plačilu za svoje opravljeno delo in o svoji socialni varnosti pogajali.

Jemljete nam del zaslužene in s kolektivno pogodbo zagotovljene plače, da bi nasitili svojo pogoltnost.

Kaj naj drugega storimo?! Zaničujete ustvarjalne posameznike tako zelo, da prepovedujete njihovo napredovanje in nagajevanje, preprosto tako, da za ta namen odtegujete ves denar.

Groza vas je uspešnosti, zato zanjo zmanjšujete sredstva s sedanjih žaljivih 3 odstotkov na ciničen 1 odstotek.

Silite nas delati v pozno starost, ker se bojite znanja mladih, ki čakajo na svojo zaposlitev in priložnost. Zato tudi ukinjate solidarnost med generacijami.

Obdajujete ustvarjalno avtorsko delo, ker ne zmorete nadzora in ne znate opraviti svojega dela, za katero ste dobro plačani.

Sovražite pravo - in ko sodišča izjemoma razsodijo pravočasno in v korist zaposlenih v kulturi, odločitev ne spoštujete. Še huje: ne držite dane besede.

Gospodje, od leta 1991 ste se namnožili od kakšnih osem na dobrih osemindvajset tisoč. In ko ste se zgrozili nad lastnim številom, ste prepovedali zaposlovanje in grozite z odpuščanjem tudi v kulturi, kjer nas je manj kot leta 1991. Še huje: želite preprečiti tudi nadomestno zaposlovanje, s čimer bi v nekaj letih dosegli svoj cilj in ideal: **smrt kulturnih institucij. Skratka - kulturnike na cesto in tržnico.**

Kolegice in kolegi, zato pravim, je danes naša vaja, vaja za čas, ki nam ga rišejo strategi "pocestne" kulture, za čas "Gaspari & Rop" komedijantstva.

Pokvarjenost bogatih in vladajočih ni le v njihovi neozdravljivi požrešnosti, temveč predvsem v njihovi podlosti. Svoje uničevalske ukrepe prikrivajo z navidez dobrimi in poštenimi nameni in - prizadete hočejo vedno med sabo spreti.

Tokrat so se seveda zmotili. Sindikati še nikoli nismo nastopili tako enotno kot prav danes.

Vladajoči hlinijo, da želijo biti le dobri razbojniki, ki jemljejo bogatim, da bi lahko dali revežem. To je seveda laž. Jemljejo vsem in prav nikomur ničesar ne dajejo. Vse obdržijo zase.

Torej niso dobri razbojniki, so samo... no, niso dobri.

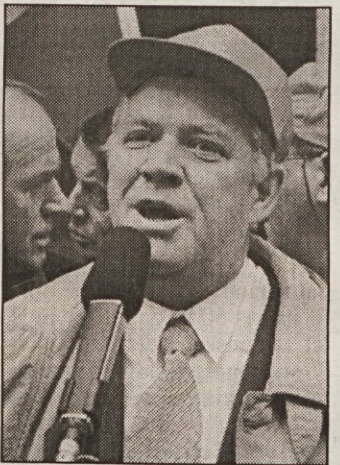
Če je torej treba varčevati, bomo še naprej dajali svoj delež, razliko pa naj vzamejo bogatim. Če jih ne najdejo, jim jih bomo mi pokazali, kakor smo jim pripravljene pomagati tudi, ko bodo iskali reveže, da bi jim kaj dali. Hudičevo dobro vemo za ene in za druge.

Gospodje, kulturo pa pustite, naj z dokazano gmotno skromnostjo in izpričanim bogastvom duha opravlja svoje poslanstvo, tudi če ga vi povsem ne dojemate.

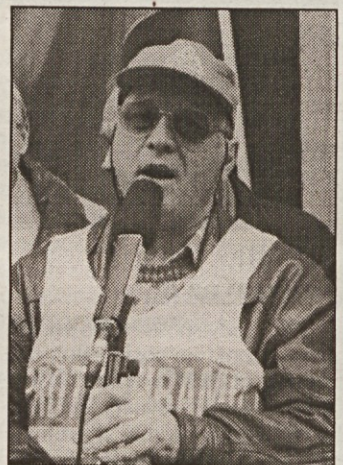
Saj tudi mi ne dojemamo vselej "Zlahtnosti" vašega početja, pa vam zato ne odrekamo pravice do spodobnega življenja.

Terjamo pa ga seveda tudi zase. Pa vesel božič in srečno novo leto v imenu Sindikata kulture prav vsem (prou usim)!

Tudi predsednik Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva

Slovenije Erih Šerbec se je zavzel za ohranjanje delavskih pravic. Dejal je, da so se delavci borili za samostojno Slovenijo v želji, da bi lepše in bolj srečno živeli. Zaslužijo si, da bi v njej živeli brez frustracij in strahu za svojo bodočnost. "Od vlade terjamo, naj nam zagotovi mirno življenje, da bomo lahko delali, ustvarjali in dobro gospodarili. Kdor tega ni sposoben storiti, naj se sam umakne na miren in dostojanstven način," je dejal Šerbec.

Predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije v Podravju Branko Medik je vladno pozval, naj prisluhne delavskim zahtevam in jih upošteva. Če tega ne bo storila, bo prišlo do še bolj radikalnih protestov sindikatov. Medik se je vprašal, kako naj delavci, ki že tako in tako nimajo

pogajalcem dajemo mandat, da v pogajanjih ne popustijo niti za korak."

Po letu dni reševanja Litostroja vlada ni vredna niti, da pes dvigne nogo

"V življenju sem že veliko preživel, vendar takšnih bedarij, kot jih zadnje čase počenja naša vlada, še nisem videl," je dejal Stane Pugelj iz Litostroja.

"Politiki, ste znoreli? Vi, ki afne guncate po teh palačah, boste šli v pokoj s 25 leti delovne dobe in pri 50 letih, delavci, ki težko delajo za stroji, pa naj bi delali do 65. leta!" je pribil Pugelj. "Ne morete varčevati tako, da bi jemali nam, ki imamo že tako in tako premalo. Vi se odpovejte svojim previsokim plačam."

Nato je Pugelj posvaril dela-

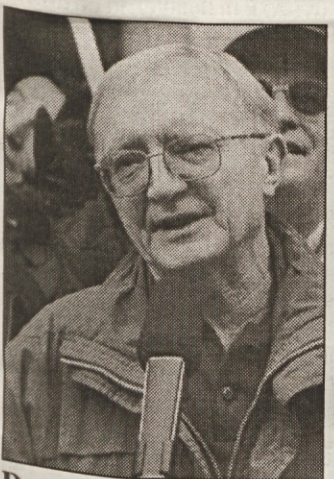
sploh še splača? Ali bomo morali res vsi iti v politiko, da bi boljše živeli? Ali bomo postali država švercerjev, mamilašev in samomorilcev?" se je vprašal Stane Pugelj in dodal: "Dost vas mam, banda pokvarjena!"

To je nekaj tisoč udeležencev protestnega shoda spodbudilo, da so pred palačo slovenske vlade začeli vzklikati: "Banda, banda, banda..."

"Kakor kaže, prihajamo v sistem, kjer bodo dobili rdeči dobre pokojnine, beli njivice in smrekice, delavci pa brco v rit. Ne ga srat, tako ne gre več naprej!" je vzkliknil Pugelj.

"Če profesorji in strokovnjaki pravijo, da je našo kovinskopredelovalno industrijo mogoče rešiti, potem to drži. Zato politike pozivam, naj se nehajo med seboj zafrkavati in naj storijo, kar je njihova dolžnost."

Na koncu svojega govora pa je Pugelj povedal, da jim je vodstvo Litostroja obljubilo plače za november, če ne bo prišlo do blokade. "Če kdo želi, da bi ga delavci Litostroja čez božične in novoletne praznike preganjali po Ljubljani, naj nam kar blokira plače!" je končal Pugelj in požel viharno navdušenje med udeleženci shoda.

Doro Hvalica: Drnovšek ljubi protestne shode

Vsako obdobje ima svoja množična gledališča: Grčija tragedijo, Rim gladiatorske igre, Stalin parade, Drnovšek pa protestne shode.

Današnji shod naj bo promocija tega novega liberalno-ljudskega gledališča, naj bo vaja, morda celo generalka za teater nove dobe, dobe novega totalitarizma - diktature kapitala.

Slovinci smo svojo kulturo vedno ustvarjali zavzeto, in z ljubeznijo. Prav zato nam je uspelo prispevati odločen delež k osvoboditvi in osamosvojitvi. Ni zlojed, da nam ne bi uspelo tudi pri streznitvi.

Vem, poet, svoj dolg, zato bomo tudi v tem novem protestnem času prispevali svoj delež: tokrat v obrambo pravičnosti, kolektivnih pogodb, ustave in socialne države.

Sicer pa nam drugega tudi ne preostane, če se želimo po pravkar napovedani dobi mračnjastva vrniti v prava gledališča, muzeje, knjižnice, orkestre, galerije, založbe, društva in še kam, kamor sodimo.

Gospodje, pogajanja odklanjate ali pa jih zamenjujete z diktatom. Torej nimamo izbire. S tem nam jem-

Nevenka Lekše: V slogi je moč

Sindikati negospodarskih dejavnosti želimo na ves glas povedati oblasti, da brez enakopravnega socialnega partnerstva ni socialnega miru. Hkrati pa sporočamo, da nas bo prihodnjič še več, tako kot je vedno več siromanih, ponižanih in razžaljenih.

»Varčevalni paket« vlade je naravnani proti delavcem, saj jim zmanjšuje pravice, ki so podpisane s kolektivnimi pogodbami.

(Nadaljevanje na naslednji strani)

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Ker vlada ni sposobna izterjati davkov in obrzdati inflacije, se je odločila, da bo na najlažji način pokrila proračunski primanjkljaj tako, da bo zaposlenim v javnem sektorju in negospodarstvu zmanjšala že s kolektivno pogodbo pridobljene pravice.

Zaradi napovedanega protestnega shoda so srečanja med negospodarskimi sindikati in predstavniki vlade nekoliko pogostejša, vendar vlada načeloma še vedno vztraja pri svojih predlogih. Vlada je pristala na urejanje pravic iz dela s kolektivnimi pogodbami. Negospodarski sindikati, povezani v koordinaciji, sporočamo svojemu članstvu, slovenski javnosti in vladi, da smo pripravljene prispevati svoj delež k varčevanju in s tem k napredku in razvoju slovenskega gospodarstva.

Pripravljene smo sprejeti znižanje odpravnin pri odhodu v pokoj v predlagani višini, vendar s časovno dinamiko in do leta 2000.

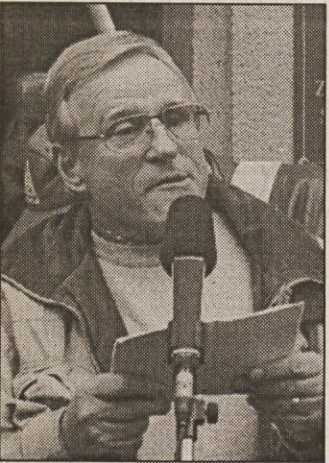
Pripravljene smo se odpovedati tudi znižanju stimulacije.

Pripravljene smo poenotiti zneske povračil stroškov na višino, ki bi veljala za vse zaposlene v državi.

Vsemu temu smo se pripravljene odpovedati, vendar le pod pogojem, da bo politika usklajevanja plač v Sloveniji (eskalacijska lestvica) enotna za vse zaposlene v Sloveniji in podpisana v kolektivni pogodbi.

To za nas ni majhno odrekanje in zato pričakujemo od vlade, da bo v interesu socialnega miru prisluhnila sindikatom. V nasprotnem primeru bo koordinacija sindikatov negospodarstva, ki se je pred tednom dni preimenovala v stavkovni odbor, prisiljena začeti stavkovne aktivnosti.

Ne pozabimo, le v slogi je moč!!!

Sandi Bartol: Gospodje, spametujte se, še je čas

Sprašujem vas, gospodje v vladi, in vse, ki ste na oblasti: Kaj vam je naredilo slovensko delavstvo, da ste v zadnjih letih nanj zlihi toliko gorja? Izbranim ste omogočili, da so z lastninsko in denacionalizacijsko zakonodajo nagrabili bajno premoženje, s katerim se iz dneva v dan pojavljajo novi milijonarji. Delavstvo, ki je vse to ustvarjalo, pa pošiljate na cesto, z minimalnim nadomestilom na zavodih, ki ga z novo zakonodajo hočete pomembno znižati.

Gospodarstvo, tam kjer so še delovna mesta, je obremenjeno s previsokimi davki, prispevki in drugimi stroški samo zato, da bi se redila visoka državna - oblastna birokracija in paradržavne institucije ter monopolni sistem, ki se valjajo v denarju in razkošnih plačah. Kaj vam je naredilo delavstvo, da si je zaslužilo taka sodišča, pri katerih mora delavec na pravico čakati po pet let in več?

In kaj vam je naredilo to delavstvo, ki je vsa pretekla leta marljivo delalo in plačalo vse, kar se je državi in državnim skladom zahotelo, da mu grozite s pokojninsko reformo, zaradi katere bodo morali delati dalj časa in dobili nižjo pokojnino, ker bo mladina ostala še bolj brezposelna, medtem ko bo

starce, predvsem pa starke delo izesalo do zadnje kaplje znoja in krvi?

Vprašajte se, gospodje, kdo je odgovoren, da je porabljen ves sklad ZPIZ-a.

In kaj vam je naredilo to delavstvo, da mu s predlaganimi varčevalnimi ukrepi odpravljate institut kolektivnih pogajanj in grobo posegate v pravice delavk in delavcev v javnem sektorju.

Vse to, gospodje v taki ali drugačni vladi, koaliciji, če že hočete, je v slovenskem prostoru nagrmadilo toliko stisk, ki se izražajo v pogostosti samomorov, naraščajočem kriminalu, v raznih vrstah zasvojenosti, v izgubljanju vere v smisel življenja.

Negativne izkušnje raznih piramidnih iger so nas izučile, da se bodo zagotovo tudi z vplacanimi sredstvi za drugi steber okoriščali pokvarjeni posamezniki, ki bodo ustanovili zavarovalnico, od delavcev zavarovalcev pobrali denar in čez nekaj let izginili z denarjem vred.

Zahtevamo, da še enkrat premislite o predlogu podaljšanja starostne meje, predvsem za ženske in moške na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih. Kako si, gospodje na oblasti, predstavljate delavko pri 65 letih za tkalskim strojem, trgovskim ali gostinskim pultom in še kje. To so delavke, ki jih novodobni kapitalisti z zaostrenimi delovnimi normami in na škodo življenjskih razmer s spremenjenim delovnim časom izjemajo do zadnje kaplje znoja in krvi. Z ukinjanjem varstva pri delu, preventivnega zdravljenja, toplih obrokov, slabšanja medsebojnih odnosov pa občutno posegajo v njihovo zdravje in počutje.

Ali se zavedate, da bo ta generacija pri takih delovnih pogojih pri 65 letih zdravstveno pohabljenja?

Zato, gospodje, odločen NE taki reformi.

Odločen NE tudi zato, ker to počenjate brez vključevanja in sodelovanja s sindikati. In zaradi tega smo prišli pred to veličastno palačo.

Miroslav Garb: Le delovna doba!

"V Neodvisnosti - KNSS najostreje obsojamo nosilce politike razslojevanja slovenskih državljanov v skupino revnih, okradenih in ponižanih, v kateri se prebujajo duh puntarjev, ter v skupino čedalje bogatejših, med katerimi prevladujeta pohlep in nemoralna," je dejal Garb. "Izteka se proces lastničenja, za kulisami katerega je jara gospoda jemala vse, kar ji je prišlo pod roke. Njihov pohlep je nenasiten!"

Nato je Garb dejal, da ni mogoče pristati na reformo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, na spremembe zakona

o delovnih razmerjih in na predlagani zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, saj želi vlada z njimi drastično zmanjšati raven in obseg delavskih pravic. Po Garbovih besedah vlada za krizne razmere pri nas ni postavila prave diagnoze, zato so tudi njeni ukrepi neustrezni. "Bolj kot se sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja podira, hitreje sprejemajo sporne in težko razumljive ukrepe, ki pospešujejo propadanje sistema. Ali to počnejo namenoma, da bi nas prestrašili in postavili v položaj, da bi bili prisiljeni sodelovati pri vzpostavljanju novega, politiki bolj vsečnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja?" Garb je nato spregovoril o diverzijah proti sedanjemu sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Po njegovem mnenju sodijo mednje nerazumno znižanje prispevnih stopenj, dopuščanje nediscipline, ko nekateri plačujejo prispevke po lastni presoji, in podobni ukrepi. Garb je izrazil prepričanje, da reforma pokojninskega in invalidskega zavarovanja sploh ni potrebna. Potrebne pa so spremembe, ki bodo v sedanjem sistemu vnesle več solidarnosti, vzajemnosti, finančnega reda in pravičnosti.

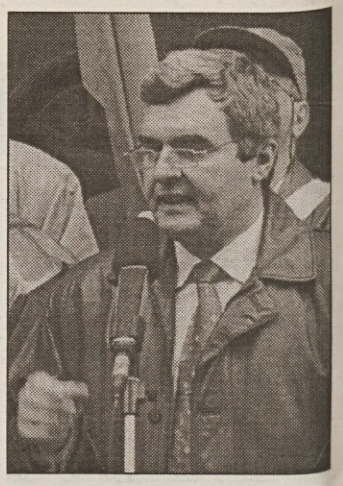
Garb si ne more predstavljati, kako bi lahko delavci in delavke, ki opravljajo fizično naporno delo, delali do 65. leta starosti. "Občutek imam, da predlagatelji reforme ne poznajo razmer, v katerih delajo delavci v industriji in nasploh v gospodarstvu. Ob tem, ko si vlada prizadeva dvigniti starostno mejo za upokojitev, pa je med brezposelnimi čedalje več mladih."

Miroslav Garb je predlagal, naj bo edini pogoj za polno pokojnino delovna doba - za moške 40 in za ženske 35 let. Pogoj za pridobitev starostne pokojnine pa

upravičeno občutljivi," je dejal Mazalin. "Ne moremo pristati na 'presing' hkratnega in navzkrižnega obravnavanja različnih socialnih in ekonomskih tem. Večkrat se dogaja, da trajajo razprave o dnevnopolitičnih temah dalj in bolj zagrizeno kot razprave o usodnih temah. Tako sta zakon o delovnih razmerjih in predlog sprememb zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti hitro končala na parlamentarnih klopeh. Prevečkrat se nam dogajajo 'hitri postopki'. Na to opozarjam zaradi izjemno pomembne reforme sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Razprava o tej reformi ne sme biti časovno utesnjena. Sindikati smo že registrirali nekaj kritičnih poglavitih te reforme. Med najpomembnejšimi je vsekakor problematičnost starostne meje za upokojitev. Problematičnost z vidika zaposlovanja mladih in z vidika zaskrbljujoče delovne kondicije in zdravja pri starejših delavkah in delavcih, ki takšne starostne meje ne bi mogli doseči. Daljšanje življenjske dobe se lahko spremeni v daljšanje delovne agonije. Tako so sedaj videti stvari: vlada je o tem že obveščena, in kot pravi, se tudi zaveda resnosti in kritičnosti

Zanj je shod dokaz, da se krojko motijo tisti, ki računajo na razdrobljenost sindikatov. "V Pergamu smo pripravljene na strnitev sindikalnih vrst, saj se zavedamo, da je za boljši jutri delavstva napočil čas za združeno koalicijsko sindikatov." Rebolj je zavrnil tudi očitke, da je shod nekakšen miting ali jogurtna revolucija, saj so sindikati pripravljene na dialog in pogajanja.

"Z razmerami v Sloveniji torej ne moremo biti zadovoljni. Še manj z dejstvom, da se celotno breme tranzicije in reform lomi na hrbtih zaposlenih in da tistih, ki imajo v rokah oblast, ne zanimajo človeške in delavske stiske," je poudaril Dušan Rebolj. Dejaj je, da bodo sindikati še zaostri oblike sindikalnega boja, če vlada zahteva delavcev in sindikatov ne bo prisluhnila.

Drnovšek naj odgovori

Predsednik sindikata kovinske in elektrodelovalne industrije Albert Vodovnik je dejal, da predsednik vlade dr. Janez Drnovšek že od septembra ni odgovoril na vprašanja, ki mu jih je javno zastavil Skei. Med tem pa predsednik in podpredsednik vlade dopolnjujeta koalicijsko

naj ostane 15 let delovne dobe in starost 60 let za moške in 30 let za ženske. Udeleženci shoda so njegove predloge pozdravili z burnim aplavzom.

Največji dosežek pokojninske reforme je enotnost sindikatov pri njenem zavračanju

Predsednik Konfederacije sindikatov 90 Boris Mazalin je poudaril, da v Sloveniji potrebujemo socialno partnerstvo in socialni dialog, tako kakor potrebujemo socialno in pravno državo ter gospodarski in družbeni razvoj. Socialno partnerstvo je pomemben prispevek k ureničevanju nekega skupnega družbenega hotenja po blaginji, varnosti in napredku, temelječem na kriterijih socialne uravnovesenosti in pravičnosti.

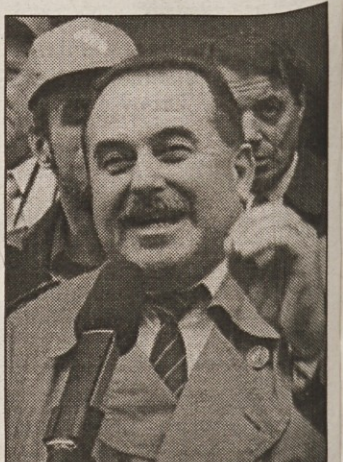
"O socialnih in delovnopравниh reformah, o nujnih spremembah smo si socialni partnerji edini. Vprašanje pa je, kakšno porazdelitev moči in socialnih bremen prinašajo, ali so samo odsev trenutnih ekonomskih in političnih razmer, ali pa so dolgoročno naravnane in temu primerno tudi izpeljane. Pri tem vprašanju smo

tega dela pokojninske reforme. Terjamo iskanje drugačnih, sprejemljivejših rešitev v interesu nekaterih najbolj ogroženih kategorij zaposlenih."

Mazalin vidi največji sindikalni prispevek k reformi pokojninskega sistema v enotnosti sindikatov in pripravljenosti, da skupaj uveljavijo in branijo interese tistih, ki jih zastopajo. "Samo v tem so jamstva, da bo reforma socialno uravnoveščena in pravično naravnana."

Motijo se, če računajo na našo neenotnost

"Samo združeni in enotni sindikati v Sloveniji so lahko uspešni v obrambi interesov in pravic delavstva in svojih članov. Današnje protestno srečanje, na katerem sodelujemo vsi sindikati - ne glede na sindikalne, politične ali druge interese - je dokaz, da je dozorelo spoznanje, da je le na izhodiščih najširše solidarnosti delavstva in njihovih predstavnikov, na enotni sindikalni akciji, možno graditi ne le zaupanje delavcev v sindikate, temveč tudi moč sindikatov v današnji surovi tekmi z grobim liberalnim kapitalizmom," je dejal na shodu predsednik Pergama Dušan Rebolj.

pogodbo za vsako podjetje posebej. Na vlado je naslovil vprašanje, kdaj misli začeti vračati ukradeno - med drugim tudi 128.000 delovnih mest. Vodovnik je vladi sporočil, da ji je s svojo politiko uspelo strniti sindikalne vrste, kar sindikalistom samim doslej ni uspelo. "Če vlada še danes ne razume, kaj počne, potem se ji ne piše dobro," je dejal Vodovnik.

Shod je končal Dušan Semolič, njegov govor objavljamo na prvi strani.

Poročala F. K. in T. K., fotografije S. B.

NEMŠKA ZVEZA SINDIKATOV

Dragi kolegice in kolegi v ZSSS

V imenu Bavarske zveze sindikatov DGB in njenih članic želimo izraziti podporo vašemu boju proti izničevalni politiki vlade dr. Janeza Drnovška na področju sociale.

Bavarski DGB se postavlja solidarno na vašo stran in poziva slovensko vlado:

- k omejitvi upokojitvene dobe za ženske pri 60 letih, kajti zvišanje dobe na 65 let je iz socialno pravičnih razlogov nepravilno, z vidika tržišča delovne sile kontraproduktivno in zato nesprejemljivo. Ženske vzgajajo otroke in s tem bistveno prispevajo k prihodnosti pokojninskega sistema;

- k ohranitvi medgeneracijske solidarnosti, če želimo zavarovati možnost upokojevanja tudi v primeru bolezni.

Slovensko vlado pozivamo:

- naj umakne varčevalne ukrepe, ki bremenijo socialno varstvo delojemalk in delojemalcev,

- naj najde pota za učinkovito regionalno strukturno politiko tržišča delovne sile in zmanjša število brezposelnih, namesto da dodaja vedno nove obremenitve,

- naj dogradi pravice delojemalk in delojemalcev na področju soupravljanja v podjetjih.

VELIKO USPEHOV PRI VAŠEM BOJU ZA DELO IN SOCIALNO PRAVIČNOST – TO JE TUDI NAŠ BOJ – SKUPAJ SMO MOČNEJŠI.

Fritz Schösser

AVSTRIJSKA ZVEZA SINDIKATOV – ÖGB

Prijatelji in kolegi!

Dovolite mi, da v imenu Avstrijske zveze sindikatov izrazim svojo naklonjenost vaši demonstraciji in njenim udeležencem. Samo nekaj tednov je tega, kar so na evropskem vrhu o zaposlovanju v Luksemburgu vse vlade v Evropski skupnosti dobile signal naraščajočega interesa za širitev socialne razsežnosti v evropskem integracijskem procesu. Od bodočih držav članic, kot je Slovenija, se pričakuje, da razvija podoben interes za zaposlovanje in zadeve socialne politike. Zavrtni moramo poskuse nekaterih vlad, da bi znižale socialne standarde, v upanju, da bo to pospešilo njihovo članstvo v Evropski zvezi.

Resnica je prav nasprotna: želimo graditi socialno Evropo, trdno oprto na sindikalne pravice in socialno partnerstvo. Želimo še naprej razvijati evropski socialni model, ki se razlikuje od industrijskih odnosov v Aziji ali v Združenih državah Amerike! Želimo premagati neoliberalno ekonomsko politiko, ki ni, kot se je izkazalo, nič drugega kot staromodni kapitalizem!

Dovolite mi, da vsem udeležencem protestnega shoda, mojim kolegom v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije ter seveda celotnemu slovenskemu sindikalnemu gibanju zaželim, da bi vaš namen, da bi se poglabila socialna razsežnost v vaši državi in bi se izognili negativnim posledicam za delavce, doživel uspeh!

Fritz Verzetnitsch, predsednik ÖGB

ITALIJANSKA KONFEDERACIJA DELAVSKIH SINDIKATOV – CISL

REGIONALNI SINDIKAT FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE

Predsedstvu sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije!

Izraziti želimo našo podporo vašim zahtevam in popolno solidarnost z vašo manifestacijo, ki bo 10. decembra 1997. S pristržnimi pozdravi

Lucio Gregoretti, za sekretariat CISL

CGIL FURLANIJE- JULIJSKE KRAJINE

Spoštovani prijatelji, tovariši!

Izražamo vam polno solidarnost in željo, da bi z vašo manifestacijo 10. decembra dosegli zaželene cilje.

Cilji, kot so socialna trdnost in pokojninska reforma, boj za ohranjanje delovnih mest in odpiranje novih, so tudi naši cilji. Pred kratkim so italijanski sindikati dosegli dober sporazum z našo vlado glede socialne države, sporazum, ki ga je podprla velika večina delavcev s tajnim glasovanjem. Po tej naši izkušnji smo še bolj prepričani, da so vaši problemi problemi vseh delavcev, zato vam še enkrat izražamo vso podporo.

Roberto Treu, glavni tajnik dežele Furlanije- Julijske krajine
Paolo Pupulin, odsek za mednarodne odnose

ZVEZA SAMOSTOJNIH SINDIKATOV ČRNE GORE

Dragi kolega Dušan!

Vsem nam je še vedno v spominu pristržnost in iskrenost podpore, ki smo jo konec aprila dobili na našem protestnem zborovanju od Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Naše zahteve so bile z vašo podporo podkrepljene, naše članstvo pa je občutilo moč sindikalne solidarnosti.

Izvedeli smo, da pripravljate protestne demonstracije, ki bodo v sredo, 10. decembra. Prepričani o upravičenosti vaše sindikalne akcije za kakovostno socialno zaščito v Sloveniji, na ta način izražamo polno podporo vsem vašim zahtevam. Tudi mi imamo enako težko nalogo, da v tranzicijskem obdobju zavarujemo socialno dimenzijo. Mi v tem boju nismo ostali sami, po zaslugi vaše podpore. Bodite prepričani, da tudi vi, dragi kolegi, niste sami. Z vami je iskrena podpora Zveze samostojnih sindikatov Črne gore.

Danilo Popović, predsednik

EVROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATOV – ETUC

Dragi kolegi!

V imenu Evropske konfederacije sindikatov (ETUC) izražam našo solidarnost in polno podporo protestnim aktivnostim Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Močno smo prepričani, da mora biti sistem socialne države obvarovan povsod po Evropi.

Evropska konfederacija sindikatov je prepričana, da je mesto Slovenije v Evropski zvezi. Toda nobena vlada si ne sme dovoliti, da bi integracijski proces in potrebno prilagajanje standardom Evropske zveze uporabila kot pretvezo za spodkopavanje sistema socialne države, tako kot tudi ne sprejemamo uporabe konvergenčnih kriterijev iz pogodbe Evropske zveze kot pretvezo v državah Evropske zveze za porušenje socialnega sistema.

Evropsko sindikalno gibanje, katerega del je tudi vaša organizacija, ne nasprotuje reformam. Toda potrebne reforme so lahko le rezultat socialnega dialoga in morajo najti širok konsenz v družbi.

Pozivamo vašo vlado, naj ponovno odpre ta dialog.

Emilio Gabaglio, generalni sekretar EKS

FRANCOSKA DEMOKRATIČNA KONFEDERACIJA DELA – CFDT

Dragi kolegi!

Veseli nas, da bo Slovenija pričela pogajanja za pridružitvev Evropski zvezi. To bodoče članstvo mora upoštevati vse razsežnosti, vključno s socialno Evropo.

Tako imenovani "evropski socialni model", kot je znano, vključuje socialno zaščito, ki temelji na solidarnosti med delavci in upokojenci, med ljudmi z dobrim zdravjem in tistimi s slabotnim.

Očitno vaša vlada v svojem projektu ni takšnega mnenja, nasprotno! To je nedvomno nesprejemljivo. Toda to tudi dokazuje, da slovenski vladajoči sistem ni pripravljen priznati socialne razsežnosti Evropske zveze.

V imenu Francoske demokratične konfederacije dela – CFDT in vseh njenih članov vas želimo v celoti podpreti in s popolno solidarnostjo.

Z najboljšimi pozdravi

Jean-Francois Trogrlic, nacionalni sekretar, odgovoren za mednarodne zadeve

ZVEZA SAMOSTOJNIH SINDIKATOV HRVAŠKE

Spoštovani kolegi!

Zveza samostojnih sindikatov Hrvaške, največja sindikalna centrala v Republiki Hrvaški, članica Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov – ICFTU, v imenu svojih članov popolnoma podpira protest, ki ga bo organizirala Zveza svobodnih sindikatov Slovenije 10. decembra 1997 pred sedežem Vlade Republike Slovenije v Ljubljani.

Ker se tudi hrvaški sindikati soočajo s podobnimi predlogi svoje vlade, izraža Zveza samostojnih sindikatov Hrvaške svojo veliko zaskrbljenost zaradi sprejemanja odločitev slovenske vlade o premaknitvi starostne meje za odhod v pokoj za ženske na 65 let, o prekinitvi delovanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi medgeneracijske solidarnosti, o varčevalnih ukrepih na račun socialne varnosti zaposlenih, politike zaposlovanja, ki povzroča stalno povečevanje nezaposlenosti, in delovne zakonodaje, ki omejuje pridobljene pravice delavcev.

Upamo, da bo napovedani protestni shod Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, napovedan za 10. december 1997, uspešen in da bodo vaši napor, da zaščitite pravice delavcev v Sloveniji, privedli do ugodnejše delovno-socialne zakonodaje in politike zaposlovanja, ki bosta zaposlenim prinesli večje ugodnosti.

V solidarnosti z vami

Davor Jurić, predsednik ZSSH

ZVEZA SAMOSTOJNIH SINDIKATOV BOSNE IN HERCEGOVINE

Dragi kolegice, dragi kolegi! iz ZSSS

V celoti podpiramo vašo stališča in opredelitve, ki jih boste posredovali Vladi Republike Slovenije na vaših jutrišnjih protestnih demonstracijah.

Z izrazi solidarnosti

Sulejman Hrle, predsednik

GENERALNA KONFEDERACIJA DELA ITALIJE – CGIL ITALIJANSKA KONFEDERACIJA DELAVSKIH SINDIKATOV – CISL ITALIJANSKA UNIJA DELA – UIL

Dragi predsednik Semolič!

Prejeli smo tvoje pismo v zvezi s protestno demonstracijo, ki jo jutri organizira Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Močno podpiramo vašo akcijo proti vladni politiki, katere cilj je pristržiti socialno varnost v Sloveniji in razobličiti socialno državo z uvedbo privatnega sistema, ki bo oslabil pravice delavcev.

Delimo z vami vaše mišljenje, da gospodarski problemi države ne morejo biti rešeni z obvezovanjem delavcev, da plačujejo za svojo lastno socialno varnost, saj se s tem tvega, da se bo razširila socialna reža med različnimi skupinami delavcev in prebivalcev, ne bo pa to imelo nobenega pozitivnega učinka na zaposlovanje.

Upamo, da bodo s podporo evropskega sindikalnega gibanja vaša protestna demonstracija in vaši predlogi našli pozitiven odgovor slovenske vlade, ker smo prepričani, da potrebujemo skupno akcijo v Evropi zato, da bi zavarovali delavske pravice in pričakovanja.

Vodje mednarodnih oddelkov

Giacomo Barbieri, CGIL
Luigi Cal, CISL
Carmelo Cedrone, UIL

NEMŠKA ZVEZA SINDIKATOV – Mednarodni oddelek

Kolega Semolič,

na vašem zborovanju danes v Ljubljani vam želimo mnogo uspeha in vam sporočamo pozdrave solidarnosti Nemške zveze sindikatov.

Pri boju proti brezposelnosti in nižanju socialnih pravic imate našo polno podporo.

Socialna pravičnost je pomemben temelj za Evropo v miru. Zniževanje delavskih pravic ne bo utiralo poti v Evropsko unijo.

Mnogo uspeha pri vašem prispevku za socialno blaginjo v Sloveniji.

Leo Monz

SPLOŠNA FEDERACIJA DELA BELGIJE – FGTB

Dušanu Semoliču, predsedniku ZSSS

Z VAMI SMO SOLIDARNI

Sporočamo polno podporo Splošne federacije dela Belgije – FGTB vašemu boju za socialne pravice slovenskih delavcev.

Upamo, da bo imela vaša vlada razum in modrost pri poslušanju vaših zahtev, ki so v celoti na liniji evropskega socialnega modela, ki ga zagovarja tudi FGTB.

Želimo, da bi bile demonstracije uspešne. Prosimo vas, da v imenu FGTB pozdravite vse vaše člane!

V solidarnosti z vami

Michel Nollet, predsednik
Mia De Vits, generalni sekretar

Stališča Sveta ZSSS k predlogu varčevalnih ukrepov Vlade Republike Slovenije

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije se strinja, da je potreben program ukrepov, ki bo spodbudil vsesplošno varčevanje na vseh ravneh - tako v gospodarskih dejavnostih kot v javnem sektorju in tudi pri državljanih Slovenije. Zveza Svobodnih sindikatov Slovenije ni nikoli nasprotovala varčevanju, ker je menila, da je vsesplošno varčevanje eden izmed vzvodov gospodarske rasti, s tem pa povečanja zaposlovanja in ohranjanja ter izboljševanja življenjskega standarda zaposlenih in vseh drugih prebivalcev Slovenije.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije kritično ocenjuje predlagane varčevalne ukrepe. Ni v skladu z načeli socialnega partnerstva in demokratične ter pravne države, da vlada najprej ukrepe sprejme, šele nato pa z njimi seznanjeni socialni partnerje. In ko doživi ostre kritike socialnih partnerjev, začne z njimi usklajevanje.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije podpira nekatere ukrepe, ki vnašajo več davčne pravičnosti in obvezo države za dosledno pobiranje in izterjavo davkov. Nekatere ukrepe, kot je izenačevanje povračil materialnih stroškov za vse uporabnike v državi, pa v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije zahtevamo že več let.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije pa odločno zavrača predlog zakona o minimalni plači ter načinu usklajevanja plač v

javnem sektorju in podjetjih v pretežni lasti države ter nasprotuje njegovemu sprejetju. Usklajevanje plač je vsebina kolektivnega pogajanja in odločitev partnerjev v kolektivnih pogodbah. Administrativno poseganje v plače je zanikanje kolektivnega dogovarjanja in velik odklon od socialnega partnerstva in pravne države. Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije zahteva, naj se predlog zakona o minimalni plači in načinu usklajevanja plač v celoti zavrne in naj se začnejo kolektivna pogajanja socialnih partnerjev. Le usklajen dogovor socialnih partnerjev je možno uzakoniti.

Nesprejemljivo je, da se napačni ukrepi ekonomske politike na področju plač preváljijo na delavce v obliki zmanjševanja njihovih materialnih in socialnih pravic.

Pri dograjevanju ukrepov se bo Zveza svobodnih sindikatov Slovenije odzvala konstruktivno s svojimi predlogi. V pogajanjih o usklajevanju plač pa bo na osnovi argumentov storila vse za ohranjanje v kolektivnih pogodbah določene in v praksi dosežene ravni pravic delavcev.

Razvoj države in gospodarstva mora temeljiti na socialnim dialogom dogovorjenih osnovah, bremena tega razvoja pa morajo biti pravično in enakomerno razporejena.

mag. Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Sindikalna lista

(Temelj je SKP za gospodarstvo)

Prvi del

december 1997

1. Dnevnice
 - cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti) 3.500,00
 - polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti) 1.750,00
 - znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur) 1.218,00
2. Kilometrini (od 5. 9. 1997 dalje) 30,75
3. Ločeno življenje 51.098,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec
5. Regres za prehrano - po SKPGD (na delovni dan) 500,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade
 - po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu) 47.978,00
 - za 10 let 71.967,00
 - za 20 let 95.956,00
 - za 30 let 287.640,00
 2. Odpravnina pri upokojitvi 287.640,00
 3. Solidarnostne pomoči
 - po SKPD
 - ob smrti delavca 86.292,00
 - ob smrti v ožji družini 43.146,00
 4. Minimalna plača 59.150,00
 5. Zajamčena plača 35.173,00
 6. Regres za letni dopust
 - najmanj 102.000,00
 - največ 127.746,00
- Strokovna služba ZSSS*

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Izhodiščne plače za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti za december 1997

Skladno z določbami tarifne priloge za leto 1994 za gospodarske javne službe vodnega gospodarstva in tarifne priloge za leto 1996 na področju komunalnih dejavnosti ter količnika povišanja izhodiščnih plač za mesec december 1997, ki znaša 1,048 (UL št. 75/5. 12. 1997), so za december 1997 izhodiščne bruto plače takšne:

	Relativno razmerje	Vodno gospodarstvo	Komunalne dejavnosti
I. enostavna dela	1,00	55.000	57.822
II. manj zahtevna dela	1,10	60.500	63.604
III. srednje zahtevna dela	1,23	67.650	71.121
IV. zahtevna dela	1,46	80.300	84.420
V. bolj zahtevna dela	1,60	88.000	92.515
VI. zelo zahtevna dela	2,16	118.800	124.896
VII. visoko zahtevna dela	2,70	148.500	156.119
VIII. najbolj zahtevna dela	3,50	192.500	202.377
IX. izjemno zahtevna dela	4,20	231.000	242.852

Izhodiščne plače za podjetja na področju stanovanjske dejavnosti za december 1997

Skladno z določbami tarifne priloge kolektivne pogodbe za stanovanjsko dejavnost za leto 1996 ter količnikom povišanja izhodiščnih plač za december 1997:

	Relativno razmerje	IZHODIŠČA		
		1. skupina	2. skupina	3. skupina
I. enostavna dela	1,00	50.281	54.051	57.822
II. manj zahtevna dela	1,10	55.309	59.456	63.604
III. srednje zahtevna dela	1,23	61.846	66.483	71.121
IV. zahtevna dela	1,46	73.410	78.914	84.420
V. bolj zahtevna dela	1,60	80.450	86.482	92.515
VI. zelo zahtevna dela	2,16	108.607	116.750	124.896
VII. visoko zahtevna dela	2,70	135.789	145.913	156.119
VIII. najbolj zahtevna dela	3,50	175.983	189.178	202.377
IX. izjemno zahtevna dela	4,20	211.180	227.014	242.852

Skladno s socialnim sporazumom in zakonom o izvajanju znaša minimalna bruto plača za mesec december 1997 **61.989 SIT**. (UL št. 75/5. 12. 1997)

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikata kmetijstva in živilske industrije

Na podlagi 46. člena Kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije (Uradni list RS, št. 47/94) ter 8. člena in 3. člena Zakona o določitvi minimalne plače in o načinu usklajevanja plač (Uradni list RS, št. 40/97) so izhodiščne plače v kmetijstvu in živilski industriji Slovenije za mesec **december 1997** takšne:

Tarifni razredi	Zahtevnostna skupina	Izhodiščna bruto plača v SIT za polni delovni čas
I.	enostavna dela	53.800
II.	manj zahtevna dela	59.181
III.	srednje zahtevna dela	66.175
IV.	zahtevna dela	73.706
V.	bolj zahtevna dela	83.391
VI.	zelo zahtevna dela	99.533
VII.	visoko zahtevna dela	112.982
VIII.	najbolj zahtevna dela	134.500
IX.	izjemno pomembna dela	161.400
	Eskalacijska stopnja znaša	4,8 %

Jovo Labanac, sekretar ROS

sindikalni

GOSTINCI NAPOSLED LE POSTAVILI PIKO NA »I«

Prejšnji petek, 5. t. m., skoraj »točno opoldne«, sta v veliki dvorani Doma sindikatov Slovenije pogajalska partnerja opravila še zadnje dejanje: slovesno sta podpisala kolektivno pogodbo dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije. Tako se je s »happy endom« končalo večmesečno delo, ki je zavoljo nepopustljivosti pogajalcev pri posameznih »postavkah« v zadnjem času dobivalo tudi »dramatične« razsežnosti.

»Zdaj, ko smo postavili piko na 'i', bi se rad najprej zahvalil potrpežljivosti članov obeh pogajalskih skupin, saj je za njimi res naporno in duhamorno delo,« je po slovesnem podpisu kolektivne pogodbe dejavnosti izjavil predsednik Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije Iztok Bratož, v isti sapi pa izrazil pričakovanje, da se bosta partnerja tudi v prihodnje uspevala sporazumevati v dogovorjenih rokih. »Nismo sicer dosegli tistega, kar smo hoteli, a moramo biti zadovoljni, ker nam je tako daleč uspelo priti med prvimi...«

»Tudi jaz bi se rada zahvalila partnerjem z druge strani pogajalske mize za strpnost in jih hkrati prosila, naj pozabijo na kakšno hudo besedo, ki je priletela z naše strani. Mi smo na vaše že pozabili,« je povedala Danica Zorko iz Združenja za gostinstvo in turizem pri Gospodarski zbornici Slovenije, nato pa diplomatsko dodala: »Menim,

da smo zmagali oboji in da bo zdaj 'en čas' mir...«
»Najbolj uglašeni resda nismo bili; a glavno, da smo se

uglasili na koncu,« je povedala Ludvika Zafoški, predsednica sindikata turističnih in gostinskih delavcev pri Konfederaciji sindikatov 90. Veselje nad uspešnim »finitišem« ji je kalila le slutnja, koliko dela jih še čaka, da bo prenovljena kolektivna pogodba dejavnosti res zaživela tudi v posameznih podjetjih.

»Tudi jaz sem vesela, da se je končalo,« je svoje poveda-

la še Renata Martinčič, predsednica Sekcije za gostinstvo in turizem pri Združenju delodajalcev Slovenije, »dobro iz Term Čatež. «Nikoli mi niso bilo težko priti v Ljubljano, kljub včasih hudim besedam nikoli nismo prišli tako daleč, da bi se mi vse skupaj uprlo. Mislim, da smo lahko vsi skupaj kar zadovoljni in da kolektivna pogodba, držala nekaj časa. Vsaj njen normalni del...«
»Konec dober - vse dobro je po svečanem aktu nazdravil Ivan Jurše, sekretar SGO in se pošalil: »Miklavž nam prinesel kolektivno pogodbo...«

Kolektivno pogodbo dejavnosti gostinstva in turizma so svečano podpisali (z leve proti desni): Ludvika Zafoški, Danica Zorko, Iztok Bratož in Renata Martinčič.

Po čem smo (pre)živeli? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

NOVEMBER 1997

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin XI.97/IV.97	Indeks cen življenjskih potrebščin XI.97/X.97	Indeks cen življenjskih potrebščin XI.97/XII.96
	popovprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	popovprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica			
1. Hrana	53.764,34	40.874,31	40.874,31	66.366,08	49.880,91	49.880,91	103,50	102,00	108,50
2. Pijača	9.202,18	3.397,96	3.397,96	9.255,69	3.420,89	3.420,89	104,70	100,20	107,50
3. Kajenje	5.727,60	3.096,00	3.096,00	5.727,60	3.096,00	3.096,00	103,20	100,00	109,50
4. Oplačila	26.689,77	16.427,66	829,70	32.640,01	20.155,15	915,12	102,90	100,90	105,50
5. Obutev	6.173,28	4.734,70	0,00	7.312,20	5.275,03	0,00	104,10	100,70	105,50
6. Stanovanje	23.882,71	17.185,42	14.099,79	29.095,18	20.640,33	16.909,09	103,10	100,30	106,50
7. Ogrevanje, razsvetljava	21.852,16	15.283,29	13.056,35	27.001,38	18.248,71	15.573,07	106,40	100,20	115,00
8. Gospodinjinska oprema	11.962,15	6.339,93	0,00	14.224,97	7.349,61	0,00	101,80	100,20	103,50
9. Higijena, zdravstvena nega	14.973,54	12.499,75	8.926,62	16.819,36	13.905,20	10.313,10	102,90	100,20	105,50
10. Izobr., kultura, razvedrilo	37.694,02	14.159,93	6.839,55	42.661,93	16.151,25	7.022,52	104,90	100,20	107,50
11. Prometna sr. in storitve	36.811,36	12.896,50	5.767,29	45.556,31	16.962,44	6.380,93	107,10	100,30	110,50
12. Razni predmeti in storitve	4.008,60	2.389,37	0,00	5.002,18	2.666,65	0,00	104,30	100,80	108,50
13. Drugi izdatki	41.232,67	10.305,03	9.154,99	44.189,92	10.633,62	9.154,99	104,30	100,80	108,50
SKUPAJ (v SIT)	293.974,40	159.589,87	106.042,57	345.852,82	188.389,79	122.666,61			

Stopnja rasti košaric m. 97/IV. 97	4,31	4,06	4,12	4,32	4,08	4,10
Stopnja rasti košaric XI. 97/X. 97	0,69	0,79	0,94	0,70	0,80	0,97
Stopnja rasti košaric XI. 97/XI. 96	11,25	10,29	10,04	11,40	10,74	10,12

Struktura življenjskih stroškov

	18,29	25,61	38,55	19,19	26,48	40,66
1. Hrana	18,29	25,61	38,55	19,19	26,48	40,66
2. Pijača	3,13	2,13	3,20	2,68	1,82	2,79
3. Kajenje	1,95	1,94	2,92	1,66	1,64	2,52
4. Oplačila	9,08	10,29	0,78	9,44	10,70	0,75
5. Obutev	2,10	2,97	0,00	2,11	2,80	0,00
6. Stanovanje	8,12	10,77	13,30	8,41	10,96	13,78
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,43	9,58	12,31	7,81	9,69	12,70
8. Gospodinjinska oprema	4,07	3,97	0,00	4,11	3,90	0,00
9. Higijena, zdravstvena nega	5,09	7,83	8,42	4,86	7,38	8,41
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,82	8,87	6,45	12,34	8,57	5,72
11. Prometna sr. in storitve	12,52	8,08	5,44	13,17	9,00	5,20
12. Razni predmeti in storitve	1,36	1,50	0,00	1,45	1,42	0,00
13. Drugi izdatki	14,03	6,46	8,63	12,78	5,64	7,46
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

Strokovna služba

SE LAHKO ZGLEDUJEMO PO CIPRU?

Poročilo s seminarja o tripartizmu in industrijskih odnosih

Na Cipru so odnosi med socialnimi partnerji zgledni, mogoče v njih skrivajo razlogi hitre rasti tamkajšnjega gospodarstva in relativne blaginje prebivalstva. S tem so nas na nedavnem seminarju seznanili predstavniki ciprske vlade in glavni snovalci industrijskih odnosov Mikis Sparkis. Odnosi med socialnimi partnerji temeljijo na njihovi samostojnosti in na opretnosti, da je za reševanje problemov potreben dialog, s čimer izognejo skoraj vsem konfliktom.

Ob osamosvojitvi Cipra leta 1960 so bili sindikati dobro organizirani. Kmalu nastalo tudi združenje delodajalcev. Sindikati, delodajalci in nova vlada so se že na začetku dogovorili, da bodo socialne probleme reševali z pogovornim tripartizmom temeljni vseh treh partnerjev za nakopovni dialog. Socialni dialog je mogoč, ker imajo socialne, neodvisne in demokratične sindikate, takšna so tudi združenja delodajalcev. Med delodajalci in delojemalci je ustvarjeno ozračje medsebojnega zaupanja in sodelovanja.

Vsi trije socialni partnerji na Cipru so popolnoma svobodni in avtonomni, kar jim med pogajanjem zagotavlja popolno neodvisnost.

Če se pogajanja zaostrijo do mere, da grozi stavka ali zahteva podjetja, se v dogajanja vključijo arbitražne komisije, katerih sodelujejo predstavniki vseh treh partnerjev.

Medsebojne odnose partnerji urejajo na podlagi »gentlanskega dogovora«, ki je skupno dogovorjen način urejanja odnosov med partnerji in vse tri strani spoštujejo.

Pogajanja o novih kolektivnih pogodbah morajo načelno slediti »dobri veri« o poštenih namelih vsakega od partnerjev, ki so zato vedno dolžni najti sporazumne rešitve. Če pogajanja uspešna, se vladavane ne vmešuje.

V primeru neuspešnih pogajanj pa vlada posreduje in skuša skupno s partnerji najti obe strani sprejemljivo rešitev. Če njeno posredovanje uspešno, ima vlada pravico predlagati arbitražo, ki pa ni obvezna. Če se partnerji z arbitražo ne strinjajo, lahko sindikati izvajajo sivo stavko, delodajalci pa lahko v delih podjetja začasno prekinajo delovanje.

Če pride do spora glede razlage posameznih določb v kolektivnih pogodbah, ima vladno vlogo posrednika. To pomeni nastopa kot obvezno sodišče, zaradi česar v takšnih primerih delavci ne smejo stavkati, delodajalci pa ne smejo zapreti podjetja.

Ta način reševanja sporov vsekakor edinstven v Evropi, mogoče so v njem razlogi za doseganje presenetljive gospodarske rasti in družbene blaginje na Cipru v zadnjih 15 letih (5,5-odstotna gospodarska rast, 3,5-odstotna inflacija, socialni mir, ravnostna delitev nacionalnega produkta, skoraj polna zaposlenost prebivalstva).

V javnem sektorju (telekomunikacije, elektro gospodarstvo, oskrba z vodo...) veljajo podobni načini reševanja konfliktnih situacij kot v zasebnem gospodarstvu. V teh dejavnostih vlada stavlja tudi prepoved. Ker tudi ona spoštuje pravico zaposlenih do stavke, je v javnem sektorju v zadnjih 20 letih stavkalo le dvakrat.

Socialna politika se ne oblikuje v parlamentu, temveč na

pogajanjih med vsemi tremi socialnimi partnerji. Med socialnimi partnerji usklajene predloge vlada pošlje v parlament kot svoje, parlament pa jih praviloma uzakoni.

Ko so po letu 1980 politične stranke pridobile moč in nekajkrat zavrnile predloge socialnih partnerjev, je v javnem sektorju takoj prišlo do vala stavk.

Služba za industrijske odnose na ministrstvu za delo je posrednik med sindikati in delodajalci, zlasti v drugi fazi pogajanj. Ta služba ustvarja možnosti za delovanje močnih delojemalskih in delodajalskih organizacij, zanje opravlja tudi tehnični servis.

Odnose med socialnimi partnerji ureja poseben kodeks, po katerem je združevanje v sindikate in delodajalske organizacije svobodno. Kolektivne pogodbe se sklepajo po svobodni volji obeh partnerjev, plače pa se načelno določajo le s kolektivnimi pogodbami. Ta kodeks obvezuje obe strani k spoštovanju dogovorov, določa tudi način reševanja delovnih sporov.

Na Cipru delujeta dve pomembnejši sindikalni centrali, levo usmerjena PEO in SEK, ki je bolj na desni.

Čeprav predstavniki obeh central trdijo, da sindikati niso tesno povezani z nobeno politično stranko, pa priznavajo, da velika večina njihovih članov voli stranke določene politične usmeritve. Iz tega lahko sklepamo, da so politične stranke in sindikati tesno povezani.

Sindikalne centrale so včlanjene v evropske in svetovne sindikalne organizacije, pannožni sindikati pa se ne povezujejo v nobeno evropsko ali svetovno sindikalno centralo.

Kolektivne pogodbe na Cipru se sklepajo za obdobje dveh let. Na nacionalni ravni imajo splošno kolektivno pogodbo, ki se nato deli na posamezne panoge. Življenjskimi stroški se plače usklajujejo dvakrat letno.

Industrijski odnosi v javnem sektorju temeljijo na prostovoljnih pogajanjih, ki naj bi preprečevala možnost nastajanja konfliktov. Za industrijske odnose je oblikovan skupni komite, ki varuje interese tako vlade kot prebivalcev in nenazadnje zaposlenih v javnem sektorju.

Skupni komite ima pravico razpravljati in odločati o pogojih zaposlovanja. V njegovi pristojnosti so tudi imenovanja in napredovanja, razporejanje delovnega časa, odsotnost z dela, disciplina na delovnem mestu in plače. O vseh teh vprašanih sprejema le splošne odločitve, o individualnih pravicah torej ne odloča.

Komite tvorijo predstavniki vlade in delojemalcev. Ta komite lahko za posamezna vprašanja imenuje podkomiteje, k delu komiteja pa lahko vsaka stran pritegne tudi zunanje strokovnjake.

Odločitve tega komiteja mora potrditi še vlada, kar se praviloma tudi zgodi.

Če o kakšnem problemu v komiteju ni doseženo soglasje, nastane delovni spor. Tega rešuje prostovoljna arbitraža, opravi jo neodvisni strokovnjak, ki ga priznavata obe strani. Odločitev tega arbitra pa ni obvezujoča. Stavka je mogoča le, če je arbiter o sporu že skušal razsoditi.

Če so odločitve komiteja in vlade takšne, da povečujejo stroške delovanja javnih služb, mora o njih odločiti še parlament.

Minister za delo ima svetovalno telo, ki ga sestavljajo štiri predstavniki delodajalcev, predstavnik gospodarske zbornice, dva predstavnika turških delodajalcev, trije predstavniki sindikata PEO, dva predstavnika sindikata SEK in en predstavnik turških sindikatov. Na sejah tega odbora sodelujejo tudi predstavniki drugih sindikatov. Odbor ne sprejema odločitev, ministru le svetuje.

Vlogo tega odbora delodajalci ocenjujejo zelo pozitivno, saj jim daje možnost, da partnerjem pojasnijo svoja videnja problemov, istočasno pa lahko spoznajo stališča drugih partnerjev. Podobno mnenje tudi sindikati.

Seminar je pokazal, da med enakopravnimi socialnimi partnerji na Cipru prevladuje dialog. Še pomembneje pa je, da se dogovorjene tudi držijo. Urejeni industrijski odnosi so verjetno pripomogli k hitremu razvoju tamkajšnjega gospodarstva, s tem pa tudi k dvigu standarda delavcev.

Valter Vodopivec in Karel Sotrel

Zborovanja v Ljubljani se bodo udeležili tudi sindikalni zaupniki iz Velenja

Sindikalni zaupniki območne organizacije ZSSS Velenje, bilo jih je 36, so se konec prejšnjega tedna zbrali v Hotelu Barbara v Fiesi. Zbranim sta spregovorila tudi Dušan Semolič in Brane Mišič. Predsednik ZSSS je največ časa namenil novi zakonodaji, ki je usmerjena k bistvenemu zmanjšanju pravic zaposlenih. S poskusi zmanjšanja pravic zaposlenih, bo vlada za obstoj socialne države postavila velik vprašaj, meni **Dušan Semolič**. ZSSS se mora tem poskusom postaviti po robu, zato bo 10. decembra organizirala izredno konferenco, ki naj bi vlado še enkrat opozorila, da solidarnosti med zaposlenimi in drugimi državljani pri zdravstvenem in pokojninskem zavarovanju ne sme ukiniti. Vlada bo tudi opozorila, da ne sme bistveno zmanjšati pravic brezposelnih. Če pa tudi to zborovanje pred vlado ne bo zaleglo, bo ZSSS spomladi v Ljubljani pripravila veliko »rabuko«. Z njo bo pokazala, da so sicer šibki sindikati, združeni na enem mestu, lahko tudi zelo močni. **Brane Mišič** pa je udeležencem predstavil vladni paket varčevalnih ukrepov. Po njegovem mnenju lahko ZSSS pogojno podpre le nekatere, večino pa mora zavrniti. Pogajanja o ukrepih (vlada nanje menda pristaja) pa bodo zelo težka, saj je od tega programa odvisna prihodnost vladne koalicije.

F. K.

Mira Videčnik predstavlja zloženko območne organizacije Pot do pravice. V njej so vsi pomembni podatki o tej območni organizaciji, tudi spisek vseh sindikalnih zaupnikov. Vsekakor bi takšno osebno izkaznico potrebovale tudi druge območne in druge organizacije iz sestave ZSSS.

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije
Območna Organizacija Velenje

Pravica do pravice

za gmočno, socialno in pravno varnost zaposlenih, nezaposlenih in upokojenca

ZSSS - najmočnejša delavska organizacija na Slovenskem

F. K.

Evropski zakon krni slovenske manire upravljanja

K pisanju tega prispevka so me spodbudili mnogi klici in opozorila predsednikov in članov svetov delavcev, ki so se praviloma končali z vprašanjem, ali smo v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije spremenili stališča do delavske participacije.

Sindikalno glasilo Delavska enotnost se je namreč v 42. številki z dne 4. 12. 1997 na strani 12 v članku z naslovom "Ne-evropski zakon krni učinkovitost upravljanja" odločilo tudi med svojimi bralci narediti reklamo in v zaključku tudi podpreti predloge Gospodarske zbornice Slovenije in njenega hčerinskega podjetja Združenja delodajalcev Slovenije za spremembe in dopolnitve Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Avtor S. J. v članku vneto prepisuje in povzema besedilo "raziskovalnega projekta" z nazivom "Vključevanje zaposlenih v upravljalno strukturo - organizacija gospodarskih družb" kate-rega naročnik in plačnik sta za svoje potrebe bili tudi zgoraj navedeni delodajalski organiza-

ciji, ter anketo, ki jo je na to tematiko objavil časnik Delo. Avtor na koncu članka celotno (pre)pisarju zabeli še s svojo veleumno strokovno ugotovitvijo, ki se glasi: "Po štirih letih veljavnosti zakona se zdi, da so dozoreli razlogi za spremembe in dopolnitve. Argumenti delodajalcev se zdijo močni in upravičeni. Bodo znali zagovorniki ohraniti zakon o soupravljanju oziroma njegovega spreminjanja šele potem, ko se bo nabralo več izkušenj pri uredništvu, prepričati državni zbor o koristnosti velikega obsega sodelovanja delavcev pri upravljanju družb?"

Ne glede na to, da ima tradicionalno vneti prepisovalec S. J. vso pravico, da se mu ob solidno plačanem prepisovanju tudi zdi, da nekaj dozoreva, ter da se mu zdijo močni in upravičeni tudi argumenti delodajalcev, bi bilo primerno, glede na to, da prepisuje za sindikalno glasilo, da za svoja bodoča prepisovanja prebere kaj tudi v glasilu, v katero piše, in še tudi kakšen primerek časnika Delo iz bližnje preteklosti. Če si bo vzel toliko časa, bo ugotovil, da so zagovorniki ohranitve zakona javno odreagirali na v članku omenjeni "raziskovalni projekt" kmalu po njegovi objavi (na projektu je naveden datum: december 1996) ter ga ostro zavrnili, izhajajoč predvsem iz dosedanjih izkušenj pri uredništvu zakona ter primerjalnih pravnih rešitev v posameznih državah z razvitim tržnim gospodarstvom.

V tem primeru bo mogoče tudi S. J. nekoliko spremenil svoje mnenje o "velikem" obsegu sodelovanja delavcev pri upravljanju ter ugotovil, da ni nevarnosti za prepričevanje državnega zbora "še le potem, ko se bo nabralo več izkušenj pri uredništvu" temveč ravno obratno. S. J. očitno ne ve, da je državni zbor enkrat že dobil predlog sprememb in dopolnitev Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in so ga zagovorniki ohranitve sedanjih pravic že tedaj uspeli prepričati, da jih je zavrnil. Predlagatelj sprememb tokrat (z vso podporo S. J.) poskušajo znova, ker računajo, da jim bo nova sestava državnega zbora ali pa sedanja vladna koalicija bolj naklonjena, toda tudi tokrat so že in bodo tudi v bodoče sproti seznanjeni s stališči "zagovornikov ohranitve zakona". Tisti poslanci državnega zbora, ki za razliko od S. J. berejo Delavsko enotnost in časnik Delo, so tudi preko teh medijev že pred več kot pol leta med drugim bili seznanjeni, da "so predlagane spremembe 78. in 79. člena Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju za ZSSS v celoti nesprijemljive in se jim bomo uprli z vsemi razpoložljivimi sredstvi". Zagovorniki sedaj zakonjane ravni delavske participacije izhajajo prav iz izkušenj v slovenskih podjetjih, ki kažejo, da je osnovni razlog za predloge sprememb zakona preživel, avtorski sistem vodenja, kjer je za premnoge menedžerje hie-

rarhija še zmeraj edini način vodenja in komuniciranja, ki poteka le v obliki ukazov in le v smeri od zgoraj navzdol. Za razliko od sporočila, ki izhaja iz naslova članka S. J., prav to najbolj krni učinkovitost upravljanja slovenskih podjetij. Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju je namreč časovno prehitel miselnost in znanja mnogih slovenskih menedžerjev in na žalost tudi ministra za gospodarske dejavnosti, o sodobni participativni teoriji vodenja podjetij, na kateri temelji ta evropski zakon, vendar to ni problem zakona, temveč upravljalcev v naših gospodarskih družbah. To, da se je med vnetimi zagovorniki predlaganih sprememb zakona znašel tudi minister za gospodarske dejavnosti, ker so spremembe predlagali tudi predstavniki Renaulta oz. njegovega slovenskega podjetja Revovoz, pa je še bolj žalosten del slovenske soupravljalne zgodbe, ki posega že na področje suverenosti slovenske države oziroma njene vlade.

Prepisovalcu in povzemalcu S. J. predlagam, naj si vzame čas in za eno od prihodnjih števil Delavske enotnosti prepíše ter povzame tudi že objavljena stališča in argumente "zagovornikov ohranitve zakona". Za bralce to verjetno ne bo pomenilo kakšne velike popestritve, za avtorja pa se bo kljub temu nabralo kar nekaj vrstic za lažjo kvantitativno izpolnitev njegovih delovnih obveznosti.

Milan Utroša

Programsko volilna skupščina Sindikata upokojencev Slovenije

POČASNA, VENDAR VZTRAJNA RAST

Sindikata upokojencev iz sestave ZSSS je ta terek opravil redno programsko volilno skupščino. Dosedanje delo sindikata so udeleženci ocenili kot pozitivno. Sindikat se bo skušal s svojim delom v prihodnje še bolj promovirati, sodeloval bo tudi v aktivnostih ZSSS, tudi na protestnem shodu 10. decembra. Okrepil bo tudi sodelovanje z drugimi upokojenskimi organizacijami.

Kot je v uvodnem poročilu povedal Ivan Kramer, dosedanji in novi predsednik, je za sindikatom štiriletna zgodovina. Začeli so iz nič, danes pa imajo 690 članov. Članstvo raste počasi, vendar vztrajno. Sindikat upokojencev bo po Kramerjevih besedah nasprotoval zmanjševanju pravic zaposlenih, zato bo sodeloval v vseh aktivnostih ZSSS in sindikatov dejavnosti. Upokojenci se namreč zavedajo, da »manj za delavce pomeni tudi manj za upokojene«. Sindikat upokojencev bo lahko ZSSS pomagal doseči večjo množičnost na demonstracijah, saj bodo delodajalci verjetno že zelo kmalu omejili pravico zaposlenih do odsotnosti z dela.

Kramer je govoril tudi o notranjeorganizacijskih vprašanjih. Po njegovem mnenju bi morali sindikati dejavnosti in območne organizacije narediti več, da bi se njihovi bivši člani takoj po upokojitvi vključili v Sindikat upokojencev Slovenije. Za člane sindikata upokojencev je plačevanje članarine urejeno tako, da jo nakazuje kar ZPIZ. Območni odbori sindikata upokojencev so že organizirani v severni Primorski, Ljubljani z okolico, Podravju, na Ptuj, v Velenju in na

Gorenjskem. Pri drugih območjih pa delujejo iniciativni odbori.

Kramer je tudi ugotovil, da se v minulih štirih letih položaj upokojencev ni bistveno spremenil. Upokojence boli govorjenje o tem, da so v sedanjem težkem položaju za gospodarstvo preveliko breme. Mnogi upokojenci so bili po Krame-

rjevih besedah dobesedno odri-njeni v pokoj, sedaj pa poslušajo očitke, da je upokojenih preveč.

Ker se naše prebivalstvo vse bolj stara, ni vprašljiva le skrb za tretje življenjsko obdobje, ampak tudi za četrto. Gre za tiste, ki sami zase ne morejo več skrbeti. Zanje bo v naši državi treba sprejeti novo socialno politiko. Minister Rop je Kramerju pred kratkim omenil, da bo tudi zanj pripravljena bela knjiga.

Kramer je še menil, da rešitev problemov pokojninskega in invalidskega zavarovanja ni v zmanjševanju pravic, ampak v večji skrbi za zmanjševanje

brezposlenosti. Po njegovem mnenju bi morali zaustaviti tudi upokojevanje mladih in administrativno upokojevanje.

S podaljšanjem starostne dobe za ženske na 65 let se Kramer ne strinja. Ve namreč, da v tekstilni industriji ni nobene delavke, starejše od 53 let. Ve tudi, da velika večina delavk ni odšla v pokoj s polno delovno dobo. Zaradi tega je treba po njegovem mnenju ohraniti medgeneracijsko pogodbo, saj ta edina jamči, da bomo sedanji zavarovanci prišli do spodobne pokojnine.

Kramer je omenil tudi nujnost izenačitve prispevkov vseh za-

Skupščina, ki ji je predsedoval Feliks Bagar, je poleg predsednika izvolila še dva podpredsednika – Lojzeta Mežnariča in Konrada Breznika. Člani nadzornega odbora pa so postali: Angelca Kežar, Danijel Nardin, Gizela Podbregar, Marija Primc in Mileva Veron.

Kako živijo zaposleni delavci, ki ne prejema plač

ČLOVEK OD ZRAKA NE MORE ŽIVETI

V tovarni nožev Pathos v Lenartu sta zaposlena tudi Stanko Lovrec in Marjana Lukavečki, ki živita v izvenzakonski skupnosti in imata dveletno hčer. Kako je njuna družina preživela letošnje poletje, ko od marca do konca septembra nista dobila plače?

“Teško!” pravi zamišljeno Marjana.

Stanko in Marjana s hčerko živita pri Stankovih starših. Stankov oče je brezposeln. Včasih je delal v ptujskem Agisu, kjer so ga že pred leti opredelili za trajno presežnega delavca. Ker je že več let brez zaposlitve, ne prejema več nobenega denarnega nadomestila oziroma socialne pomoči za čas brezposelnosti. Stankova mama je gospodinja, ki prav tako nima nobenih dohodkov. V skupnem gospodinjstvu živi še Stankov brat Robert, ki je na srečo zaposlen v takšnem podjetju, ki delavcem izplačuje plače.

“Če brat ne bi imel službe, bi presneto težko živeli, saj je edini član našega skupnega gospodinjstva, ki ima redne dohodke. Drugih pet članov je brez rednih dohodkov, čeprav sva z Marjano formalno redno zaposlena,” pravi Stanko Lovrec.

“Samo za položnice, ki jih je treba redno plačevati, potrošimo mesečno 28.000 tolarjev. Kje pa so še stroški za hrano, obleko in vse drugo? Niti pomisliti si

ne upam, kaj bi bilo, če bi bila naša hčerka nekoliko starejša in bi morala hoditi v šolo? Saj ne bi imeli denarja niti za svinčnik in zvezke,” pravi zaskrbljeno Marjana Lukavečki.

Na srečo imajo Lovrečevi okoli hiše majhno ohišnico. Sicer je je samo za šest arov, vendar za vrt zadostuje. Doma redijo tudi prašička.

“Za vse skupaj bi bilo veliko težje, če bi živeli v mestu v bloku. Na podeželju pa si lahko človek tudi sam pomaga,” meni Stanko Lovrec, ki ima v delovni knjižici že 12 let delovne dobe, čeprav je star 28 let. “Delu se nisem nikoli izmikal,” pravi z nasmeškom.

“Ker v podjetju šest mesecev nismo dobili plače, sva se z Marjano poleti zatekla po pomoč na center za socialno delo. Za tri mesece sva prejela okoli 47.000 tolarjev pomoči,” pravi Stanko Lovrec.

“Vendar pa tudi to ni zadoščalo za pokrivanje vseh življenjskih stroškov šestčlanskega gospodinjstva. Zato Lovrečevi popri- mejo za delo, kjerkoli ga dobijo.

Če se ponudi kakšna priložnost, pomagajo kmetom pri opravljanju kmečkih del. Na dan lahko priden delavec zasluži od 2500 do 3000 tolarjev.

Stanko Lovrec in Marjana Lukavečki si že dalj časa iščeta drugo zaposlitev, vendar pa je danes v osrednjih Slovenskih goricah in v bližnjem Maribo-

“Vem, da zavod brezposelnim pomaga najti zaposlitev. Če bo potrebno, se lahko tudi prekvalificirava, saj sva še mlada in polna energije, ali ne?” pravi ta.

Res pa je, da Stanko in Marjana ne razumeta, zakaj odgovorni po uradni dolžnosti ne sprožijo stečajnega postopka za Pathos, kakor to piše v zakonu o prisil-

Marjana Lukavečki in Stanko Lovrec: Čeprav sta oba redno zaposlena, čez poletje šest mesecev nista prejela plače. Kako naj skrbita za svojo dveletno hčerko?

ru težko najti delo. V občini Lenart je število brezposelnih že tako naraslo, da je sedaj približno enako številu zaposlenih v občini. V občini je približno 2000 zaposlenih in prav toliko brezposelnih. “Se težje si je najti novo zaposlitev, če si formalno zaposlen,” pojasnjuje Stanko Lovrec. Kljub temu, da jima trenutno res ni lahko, pa Marjana in Stanko nista črnogleda. “Oba sva še mlada in prepričana sva, da bova prej kot slej vendarle našla primerno delo, ki bo tudi primerno plačano.”

Marjana in Stanko vidita trenutno rešitev v stečaju Pathosa.

ni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Ne razumeta, zakaj morajo delavci živeti v takšni agoniji. Komu bo to koristilo? Zakaj pristojni ne ukrepajo?

Sicer pa ni čudno, da sta Marjana in Stanko optimista. V slabšem socialno ekonomskem položaju, kot sta trenutno, se ne moreta več znati. Življenje se lahko njima in njuni hčeri obrne samo še na bolje. Takšni ljudje - pošteni, delovni in pogumni - so še edino upanje za to državo, ki je v svojo ustavo zapisala, da je pravna in socialna, dejansko pa je daleč od tega.

T. K.

Ivan Kramer, dosedanji in novi predsednik sindikata upokojencev

varovancev v pokojninsko blagajno, če pa to ni mogoče, bi delavsko zavarovanje morali ločiti od drugih zavarovanj. Pokojnine pa se po Kramerjevem mnenju morajo še naprej usklajevati le s plačami.

Skupščino sindikata upokojencev je najprej pozdravil Dušan Semolič, predsednik ZSSS. Pojasnil je tudi vzroke za protestni shod ZSSS pred vladno palačo. Menil je, da mora sedanja generacija zaposlenih s pomočjo upokojencev ubrati-

ti socialno državo pred poskusom, da bi pri nas veljal le kapital. Da bi bili torej zdravstvenih storitev in varne starosti deležni le tisti, ki bi oboje sami plačali. Franc Sotlar, predstavnik Zveze društev upokojencev Slovenije, pa je sindikat pozval k sodelovanju, za kar ni nobenih programskih ovir. Zveza društev upokojencev ima kar 430 društev s prek 230.000 člani.

K sodelovanju s to zvezo in Desusom so pozvali tudi delegati skupščine sindikata upokojencev. Še bolj so poudarili nujnost, da sindikati dejavnosti in območne organizacije ZSSS poskrbijo, da bi delavci ob upokojitvi prešli v sindikat upokojencev in da ZSSS ne bi vračali članskih izkaznic. Močan bo le množičen sindikat, ki bo zbral tudi precej članarine, je menil novi podpredsednik Konrad Breznik. Strinjali so se tudi s Kramerjevimi opozorili glede reforme pokojninskega zavarovanja. Francka Herga je poudarila, da se je prenašanju tujih modelov zavarovanja treba odločno upreti. Predlagala je tudi, naj ZSSS izsili od državnega zbora, da bo na svoj dnevni red uvrstil nacionalni program zdravstvenega varstva.

F. K.

ŠPOŠTOVANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC - TUKAJ IN ZDAJ!

V zadnjem času pri nas politiki toliko govorijo o človekovih pravicah in svoboščinah kot že dolgo ne. Vendar pa pri tem več pozornosti posvečajo spoštovanju človekovih pravic v preteklosti kot v sedanosti. Da ne bo pomote! Nič ni narobe, če politiki razpravljajo o spoštovanju človekovih pravic v nekdanjem režimu, saj se na izkušnjah iz preteklosti, pa naj bodo dobre ali slabe, ljudje vedno znova učimo. Samo na to bi morali paziti, da jim zaradi razprav o razmerah v preteklosti ne bi zmanjkalo časa za analizo in tehten premislek o tem, kako je s spoštovanjem človekovih pravic pri nas dandanes. Očitno pa se dogaja prav to!

Ni namreč minilo niti še mesec dni, odkar so poslanci v državnem zboru obravnavali prvo poročilo, ki ga je najvišjemu zakonodajnemu organu v državi predložil varuh človekovih pravic. Čeprav je njegovo poročilo zaskrbljujoče za našo mlado demokracijo, so ga poslanci sprejeli skoraj brez razprave, kaj šele, da bi iz njega strnili kakšen nauk za svoje nadaljnje delo na zakonodajnem področju.

Sicer pa človeku danes niti ni treba prebirati poročila varuha človekovih pravic, da bi izvedel, kako žalostno je trenutno stanje pri spoštovanju človekovih pravic v naši državi. Dovolj je, da se ozre okoli sebe.

Ena temeljnih človekovih pravic, brez katere vse druge izgubljajo smisel, je pravica človeka do dela in do plačila za opravljeno delo. Pri nas pa ni problem samo to, da mnogi ne morejo uveljaviti pravice do dela, pač pa ostajajo po več mesecev brez plač tudi delavci, ki so v rednem delovnem razmerju in pridno delajo. Skoraj vsak dan lahko slišimo ali preberemo, da v kakšnem podjetju delavci že šest mesecev niso dobili plač, v drugem podjetju že osem mesecev čakajo na plače, v tretjem podjetju zopet delavci že leto dni čakajo na stečaj, ki bi ga morali državni organi uvesti po uradni dolžnosti, in podob-

no. Poleg tega je na stotine ljudi za majhen denar prisiljeni delati na črno, ker jih delodajalci nočejo prijaviti. O svojih stiskah in težavah si veliko ljudi sploh ne upa več govoriti, saj se bojijo, da bodo izgubili še tiste drobtinice, ki jih dobivajo z mize novodobnih kapitalistov. V marsikakšnem na novo olastnjenem in privatiziranem podjetju pa prihaja še do hujših kršitev človekovih pravic. Gre za odkrite grožnje delavcem, da bodo dobili delovno knjižico, če bodo sindikalno delovali, za prepoved dajanja javnih izjav o razmerah v podjetju in za druge oblike kratenja pravice do javnega delovanja in svobode govora. Nekateri novepočeni kapitalisti svojo moč izkoriščajo celo za vmešavanje v zasebno življenje delavcev, s čimer kršijo njihovo pravico do osebne integritete in dostojanstva. V tej državi torej ni zaskrbljujoče samo (ne)spoštovanje človekovih pravic, temveč je problem še globlji - razkrajanje ti se začela tudi vsa moralna in etična načela, na katerih temelji civilizirano sožitje med ljudmi, kot se je to dogajalo v časih zgodnjega kapitalizma in prvobitne akumulacije.

Najodgovornejši politiki bi zaradi takšnih razmer morali nujno spregovoriti o teh problemih, ki prizadevajo čedalje večje število ljudi v državi. Sicer se jim lahko zgodi, da bodo čez nekaj let kakšni novi politiki razpravljali o njihovi odgovornosti. Vendar pa je to za ljudstvo bolj slaba tolažba, saj zvočenje po toči in kazanje na strelu po požaru nikomur ne pomaga. Prva in poglavitna naloga politikov je, da s svojim delovanjem in ukrepanjem preprečijo kršitve človekovih pravic in trpljenje ljudi, ne pa da potem, ko je že vse prepozno, razpravljajo o odgovornosti. To je posel tožilcev, sodnikov in zgodovinarjev.

Čas bi že bil, da bi se politiki začeli zavedati svoje odgovornosti za razmere pri varovanju človekovih pravic in za reševanje problemov - tukaj in zdaj!

A. Z.

Prvi del nacionalnega paketa varčevalnih ukrepov pred poslanci

VEČJA SOCIALNA PRAVIČNOST

Sredi tedna je vlada poslala državnemu zboru v sprejem po hitrem ali skrajšanem postopku vrsto zakonov iz tako imenovanega paketa varčevalnih ukrepov in ukrepov za hitrejšo gospodarsko rast, med njimi tudi tiste, ki jih je pred tem pozitivno ocenil tudi ekonomsko-socialni svet. Državnemu zboru je hkrati predložila v sprejem predlog proračuna za prihodnje leto in skupne bilance javnega financiranja. Drugi del nacionalnega varčevalnega paketa bo vlada obravnavala potem, ko bodo posamezni zakoni usklajeni med socialnimi partnerji, po možnosti še letos. Sem sodi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o minimalni plači in o načinu usklajevanja plač. Tega na predlog ZSSS, ob strinjanju vlade, na zadnji seji ekonomsko-socialnega sveta sploh niso obravnavali, ker je potreben večjega usklajevanja. Uskladiti pa se bo treba še o spremembah in dopolnitvah zakona o davku na določene prejemke (avtorski honorarji in delo prek študentskega servisa), predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družinskih prejemkih (neusklajeno glede otroškega dodatka) in o amandmajih vlade k zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih glede trajanja porodniškega dopusta.

Prvi del paketa varčevalnih in spodbujevalnih ukrepov iz nacionalnega varčevalnega programa obsega predloge za spremembe in dopolnitev 12 obstoječih zakonov. Med njimi so spremembe, s katerimi bodo pravičnejše porazdeljene socialne pomoči (prejemki in olajšave) v korist revnejšim slojem prebivalstva, zmanjšani nekateri proračunski izdatki in povečani nekateri proračunski viri.

Ekonomsko-socialni svet je izmed zakonskih predlogov iz obravnave takoj izločil predlog za spremembo zakona o določitvi minimalne plače in o načinu usklajevanja plač, saj je tako po mnenju sindikatov kot vlade potreben nadaljnega usklajevanja. Druge zakonske predloge so socialni partnerji podprli, čeprav so pri nekaterih imeli pripombe. Kljub temu so dopustili, naj gredo predlogi na sejo vlade (z njihovimi pripombami vred).

Izenačeni v obdavčitvi

Tako je bilo v ekonomsko-socialnem svetu med predstavniki vlade na eni in predstavniki sindikatov ter delodajalcev na drugi strani ob obravnavi predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih za socialno varnost kar nekaj besednih dvobojev. Vlada želi v osnovo za prispevke vključiti vse prejemke iz delovnega razmerja, ne glede na obliko, v kateri so izplačani. Torej bi zajela vse bonitete, regres za letni dopust, plače, stimulacije in druge prejemke iz delovnega razmerja. Zaradi tega bi se v prihodnjem letu povečali prihodki ZPIZ-a za okoli 1,6 milijarde tolarjev, ZZZS za okoli 890 milijonov, državni proračun pa bi bil bogatejši za okoli 28 milijonov.

Ob tem je Milojka Kolar, državna sekretarka z ministrstva za finance, primerjala te spremembe s predlaganimi spremembami v zakonu o davku na določene prejemke. S predlagano 38-odstotno stopnjo obdavčitve naj bi se obremenitev honorarnega dela fizičnih oseb (ne pa tudi samostojnih kulturnih delavcev in drugih, ki opravljajo samostojne poklice) izenačila s skupno stopnjo prispevkov za socialno varnost na prejemke iz delovnega razmerja. Pri tem gre tudi za pomembnih 10,6 milijarde tolarjev predvidenega dodatnega priliva v proračun, ki bi se prepolovil, če bi uvajali izjeme, denimo tudi izplačila prek študentskega servisa.

Pripombe socialnih partnerjev vladi, delodajalcev in

sindikatov, so bile močne, vendar ne dovolj, da predlaganih sprememb obeh zakonov ekonomsko-socialni svet navsezadnje ne bi podprl. S svojim očitkom, češ da v varčevalnih ukrepih ne vidi racionalizacije obnašanja največjih proračunskih porabnikov, ki naj pripravijo nove, močno zmanjšane programe porabe, Miha Grah, predsednik Obrtne zbornice Slovenije, ni prodrl. Minister za delo Anton Rop mu je na kratko, a jasno dal vedeti, da je vlada začela varčevati pri sebi in opisal, kako varčuje.

in jih odpiše, namesto da jih trimasto drži v aktivni sredstev.

Neobdavčene plače in inflacija

Predlog za spremembo davka na izplačane plače, s katerim naj bi odvezali plačila davka na izplačane plače vse plače do bruto vrednosti 130.000 tolarjev, je bil tudi sprejet, vendar z nekaj zadržki. Sprememba zakona naj bi po vladini oceni olajšala davčna bremena zlasti v tekstilni in usnjarsko predelovalni indu-

bistveni spremembi. Davčni upravi dajejo pooblastilo, da obdavči tudi neregistrirane dejavnosti (pri tem imajo pravniki nekaj zadržkov). Spreminjajo se tudi olajšave pri izračunu osnove za dohodnino za vzdrževane osebe. Po novem olajšave nič več ne bodo izražene v odstotkih davčne osnove, kar je prinašalo večje olajšave bogatejšim, pač pa bodo izračunane na osnovi življenjskih stroškov za vzdrževano osebo. Torej bodo enake za vse zavezance plačila dohodnine, pri čemer pa bodo bogatejši nekaj izgubili, revnejši pa pridobili večjo davčno olajšavo. Predlagani zakon je bil s pripombami, ki jih bodo socialni partnerji obravnavali kasneje, spoznan za primerenega. Pripombe pa so se nanašale na stimulacije za družine z več otroki in na pomanjkanje dodatnih olajšav za vlaganje v neopredmetena osnovna sredstva. To so sredstva, ki jih najamejo samostojni podjetniki (predvsem poslovni prostori) in jih morajo usposobiti z naložbo. Davčnih olajšav pri takšnih investicijah so za zdaj

še razpravljali, čeprav so zakon podprli. Odprto je vprašanje dolžine porodniškega dopusta in nadomestila zanj. Kljub pripombam nekaterih članov je ekonomsko-socialni svet z nasklonjenostjo sprejel predlog za selektivno dodeljevanje otroškega dodatka. Po novem naj bi ga prejemali samo tisti starši, katerih dohodek na družinskega člana ne presega 55 odstotkov povprečne slovenske plače v preteklem letu. Tako bi socialno pomoč, kot je dejal minister Anton Rop, dobili tisti, ki jo zares potrebujejo. Očitek, da je ta ukrep vlada predlagala le zaradi proračunskih potreb, je zavrnil s podatkom, da je selektivno socialno politiko napovedal že bistveno pred proračunsko debato. Po njegovem naj bi proračunske težave samo pospešile odločitev vlade o tem in drugih podobnih ukrepih.

Socialni partnerji pa bodo še dorekli predlog zakona o povračilu stroškov v zvezi z delom in nekaterih prejemkov, kjer je najbolj sporen predlog odpravnine ob upokojitvi. S predlogom vlada tudi izenačuje dnevnice in druga povračila

stroškov v zvezi z delom za zaposlene v državni upravi in organih lokalnih skupnosti ter v inštitucijah in podjetjih v večinski lasti države s tistimi v gospodarstvu.

Kljub pripombi Draga Ščernjaviča, da je ukrep simboličen, manjka pa pripravljenost na globlje spremembe, denimo merila za določanje plač funkcionarjev, je ekonomsko-socialni svet sprejel predlog zakona o ukinitvi regresa za letni dopust vsem funkcionarjem v državnih organih, lokalnih skupnostih, direktorjem javnih zavodov, javnih podjetij, agencij, skladov, bank in družb, ki so v večinski lasti države.

Ekonomsko-socialni svet se je razšel z ugotovitvijo, da bo v primeru neuspešnih nadaljnjih usklajevanj lahko iz paketa nacionalnih varčevalnih ukrepov izločen še kakšen zakon.

Vlada je poleg naštetih zakonskih predlogov poslala državnemu zboru v sprejem po hitrem postopku še predlog zakona o spremembah zakona o obrambi, zakona o notranjih zadevah in predloge za spremembe v zakonih o posebnem davku na bilančno vsoto bank in hranilnic, zakona o davčnem postopku in zakona o davčni službi.

N. L.

Dušan Semolič in Dušan Rebolj na zadnjem ekonomsko-socialnem svetu: Pazljivo tehtanje vladinih predlogov, ali bodo res izpolnjene obljube o večji socialni pravičnosti, spodbudah za ohranjanje delovnih mest in varčevanju države v prid gospodarskemu razvoju.

Pobiranje davkov in plačilna disciplina

Dušan Rebolj iz Pergama je predlagal, naj bi vlada ne posegala v kolektivne pogodbe in socialni sporazum s predlogom za pobiranje prispevkov pod ravnino dogovorjene višine prejemkov v obeh dokumentih. Rop je obljubil, da bo vlada predlog proučila. Vsi skupaj pa smo bili poučeni, da si vlada pač lahko vzame pravico, določiti za odmero davščin ali prispevkov drugačna merila, od dogovorjenih v kolektivni pogodbi ali socialnem sporazumu. A minister za delo se je ob tem vseeno moral strinjati z Graho-vo pripombo, češče namerava vlada bolj vneto pobirati davke in prispevke, naj prej poskrbi za plačilni red. Požreti je moral tudi pripombo drugega predstavnika delodajalcev, Valterja Drozga, zakaj neki vlada ne naredi iz neizterljivimi davki in prispevki, ki se jih je menda nabralo za 56 milijard tolarjev, tako kot podjetja

striji, pa tudi drugih, saj prejema nižjo ali kvečjemu tolikšno bruto plačo v Sloveniji okoli 300.000 zaposlenih. Po sprejemu tega ukrepa ne bodo obdavčene plače okoli 90 odstotkov zaposlenih v omenjenih dveh dejavnostih. Prihranek naj bi v gospodarstvu porabili za ohranjanje delovnih mest. Sindikati so menili, da bi bilo nemara dobro uvesti bolj postopno lestvico obdavčitve plač, ker razlike med prihodki, ki še ne bodo obdavčeni, in tistimi že pod udarom davka, niso omembe vredne. Delodajalci pa so imeli zadržek ob zneskovni določitvi meje neobdavčenega dohodka: inflacija, so menili, je od nastanka predloga do danes že zrastle za 5,5 odstotka. Kljub temu zadržkom pa je predlog zakona za socialne partnerje sprejemljiv.

Socialna pomoč le potrebnim

Predlagane spremembe zakona o dohodnini prinašajo dve

deležne samo gospodarske družbe. Rop je predlagal, naj Obrtna zbornica pripravi strokovni predlog, Slavku Kmetiču pa glede stimulacij za več otrok odgovoril, da se pripravlja nov sistemski zakon o dohodnini, kjer bodo poleg davčnih olajšav uvedene tudi denarne spodbude.

Socialni partnerji so z zadovoljstvom podprli amandmaja vlade k predlogu zakona o spremembah zakona o davku od dobička pravnih oseb. S prvim amandmajem vlada predlaga, naj olajšave veljajo že za davčno leto 1997. Drugi amandma uvaja 20-odstotno davčno olajšavo za vse zavezance, ki za dividende ne namenijo več kot četrtno dobička.

Kakšen bo porodniški dopust?

Spremembe zakona o družinskih prejemkih niso bile deležne soglasne podpore in bodo socialni partnerji o nekaterih

Zunanjetrgovinski dosežki podobni lanskim

V IZVOZU NE NAPREDUJEMO

Statistični podatki prihajajo vedno za rahlo časovno zamudo, niso dokončni, vendar so popravki večinoma majhni. Zato nam naj bo dovoljeno objaviti te dni prispelle podatke o oktobrski zunanjetrgovinski menjavi Slovenije, ki kažejo, da se na tem področju na bolje ne obrača veliko stvari. V prvih desetih mesecih leta je primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino skoraj povsem enak lanskemu primanjkljaju v enakem obdobju: nižji je samo za 2,3 milijona dolarjev. Stopnja pokritja uvoza z izvozom pa je lani in letos enaka, 88,9-odstotna.

Na zunanjetrgovinske rezultate, izražene v dolarjih, so vplivala tudi medvalutna razmerja. Dolar se v odnosu na marko še krepi, oktobra je bil za 15 odstotkov močnejši kot leto prej. Ker slovensko gospodarstvo kar veliko izvaza za marke, precej manj pa za to valuto kupi, krepitev dolarja, v tej valuti statistika prikazuje svoje podatke, slabo vpliva na zunanjetrgovinsko bilanco.

Oktobrski obseg blagovne menjave s tujino je bil velik. Izvoz je bil po vrednosti (794,3 milijona dolarjev) najvišji v letošnjih desetih mesecih. Uvoz, ki je bil za 69,5 milijona dolarjev višji, pa je bil po vrednosti drugi, takoj za aprilskim. Toda primanjkljaj je bil za 10,4 milijona dolarjev višji kot oktobra lani, 92-odstotna stopnja pokritosti uvoza z izvozom pa za skoraj tri odstotne točke nekaj manjša od lanske v oktobru. Na letni ravni je bil letos oktobra izvoz večji za 3,1 odstotka, uvoz pa za 4,1 odstotka. Zunanjetrgovinski rezultati v oktobru so

ponavadi nadpovprečni, v letošnjem celo višji od rezultatov v preteklih nekaj letih. Pri tem statistični urad ni zaznal vpliva kakšnih slučajnih pojavov, struktura izvoza in uvoza je bila povsem v mejah povprečja. Če mednje seveda ne štejemo (statistika tega ni naredila), da se je obdobje povečanih nakupov pred koncem leta, ki doseže vrh v novembru, letos razširilo tudi na oktober.

Kaj smo letos najbolj prodajali v tujini. V strukturi izvoza zavzema proizvodnja strojev in naprav 13,2-odstoten delež, proizvodnja vozil in plovil 12,3-odstotnega, izdelava kovin in kovinskih izdelkov 11,5-odstotni delež, kemična industrija 11,1-odstotnega, električne in optične opreme 10,9-odstotnega, tekstilna industrija 9,6 odstotnega, in tako dalje. Najbolj uspešna je bila letos industrija strojev in naprav, ki je prodala za 6,5 odstotka več kot lani, za njo pa kemična industrija s 4,2-odstotnim povečanjem izvoza. Izvoz plovil in vozil, ki je lani zavzemale prvo mesto v strukturi izvoza, je zaradi zmanjšanja izvoza za 5,2 odstotka zdrsnil letos na drugo mesto med izvoznimi dejavnostmi.

Uvozili pa smo največ vozil in plovil; čeprav letos manj kot lani, je njihova dosesanja prdnost prd uvozom ostalih izdelkov zadoščala za največji, 14,6-odstoten delež v strukturi uvoza. Za njimi smo uvozili največ kemičnih izdelkov in kovin ter kovinskih izdelkov (11,9-odstotni delež), nekaj manj električne in optične opreme ter strojev in naprav.

S. J.

STALIŠČA K PREDLOGU BELE KNJIGE O REFORMI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

(predlog iz novembra 1997)

Podlaga stališčem Sveta ZSSS je resolucija 2. kongresa ZSSS o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja:

2. kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 3. decembra 1994 sprejel resolucijo št. 9 o pričakovani pravici aktivnih zavarovancev do pokojnine na podlagi obveznega pokojninskega zavarovanja. Kongres je v tej resoluciji ocenil, da neugodno razmerje med številom aktivnih zavarovancev obveznega pokojninskega zavarovanja in številom upokojencev povzroča previsoko ceno dela in s tem nižjo konkurenčnost slovenskih izdelkov na svetovnem trgu. Kongres je ocenil, da je reforma pokojninsko-invalidskega zavarovanja nujna.

Kongres je v resoluciji št. 9 jasno opredelil, kakšna reforma pokojninsko-invalidskega zavarovanja bo za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije sprejemljiva:

I. vzajemnost in solidarnost v splošnem obveznem pokojninskem zavarovanju je možna le pod pogojem, da vse kategorije zavarovancev plačujejo realno enakovredne prispevke. V nasprotnem primeru mora Zveza svobodnih sindikatov Slovenije zahtevati ločitev delavskega zavarovanja od pokojninskih zavarovanj drugih kategorij zavarovancev;

II. zavrniti je treba reformo, ki znižuje pričakovane realne pokojnine in druge pravice delavskih zavarovancev na račun realno pre nizkih prispevkov drugih kategorij zavarovancev;

III. realna starostna pokojnina v delavskem zavarovanju naj bo tudi v prihodnje na ravni današnje starostne pokojnine;

IV. dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje je mogoče uvajati zgolj za doseganje socialne varnosti po upokojitvi nad realno ravnijo današnje starostne pokojnine;

V. premije za dodatna zavarovanja morajo biti izključene iz osnov za obdavčitev;

VI. cena dela mora upoštevati tudi stroške delavskega gospodinjstva za premije dodatnih pokojninskih in zdravstvenih zavarovanj;

VII. pokojninsko zavarovanje ne sme postati instrument za izrivanje žensk s trga delovne sile (materinstvo);

VIII. pogoj za izenačitev dolžine polne pokojninske dobe moških in žensk je dejansko enaka obremenitev obeh spolov pri delu, v gospodinjstvu in v družini;

IX. starostna upokojitev mora biti v primeru polne pokojninske dobe možna ne glede na starost.

2. kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije torej v decembru 1994 ni zahteval nadomestitve pokojninskega zavarovanja, ki temelji na medgeneracijski pogodbi, z naložbenim pokojninskim zavarovanjem. Zahteval je reformo, ki naj s pravičnejšo porazdelitvijo bremen v enotnem obveznem pokojninskem zavarovanju znova vzpostavi njegovo finančno sposobnost.

OPREDELITVE SVETA ZSSS DO PREDLOGA BELE KNJIGE O REFORMI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA:

1. Socialni sporazum o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja – medgeneracijska pogodba mora ostati temelj pokojninskega zavarovanja

Reforma obveznega pokojninsko-invalidskega zavarovanja je mogoča zgolj na podlagi predhodnega konsenza delojemalcev, delodajalcev ter drugih socialnih skupin in države. Reforma pomeni novo medgeneracijsko pogodbo in zato morajo pri njenem snovanju sodelovati vsi socialni partnerji, vključno s tistimi, ki so že uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Reforma je lahko uspešna le, če bo z njo poleg finančne vzdržnosti dosežena tudi socialna vzdržnost. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije zahteva, naj medgeneracijska pogodba ostane temelj zagotavljanja socialne varnosti na starost.

Zveza svobodnih sindikatov bo zato zahtevala sklenitev socialnega sporazuma med socialnimi partnerji in vlado o doseganju predhodnega konsenza za vse faze reforme.

Socialni sporazum mora poleg elementov za reformo pokojninsko-invalidskega zavarovanja vsebovati tudi elemente, ki bodo to reformo omogočili. To so zlasti ukrepi na področju zaposlovanja, davčnega sistema, socialne varnosti ter zdravih in varnih delovnih razmer.

2. Realno enaki prispevki pogoj za ohranitev enotnega pokojninskega zavarovanja delavcev in samozaposlenih

V Sloveniji samozaposleni za razliko od delavcev sami izbirajo svojo zavarovalno osnovo. Večina je zavarovana od najnižje možne, kar pa v premajhni meri vpliva na njihove pravice. Samozaposleni bi morali biti, po zgledu razvitih držav z dokladnim sistemom zavarovanja, zavarovani od svoje osnove za odmero dohodnine. Pri tem bi bilo treba vpeljati zgornji limit zavarovalne osnove, od katere se še plača prispevek. Prvih pet let po ustanovitvi družbe ali obratovalnice bi smeli ostati izven obveznega zavarovanja, če bi plačevanje prispevkov ogrozilo obstoj družbe.

Prispevki tistih, ki si sami izbirajo zavarovalno osnovo, morajo realno postati enaki prispevkom delavcev, če so tudi pravice obojih realno enake. To je pogoj za ohranitev enotnega pokojninskega zavarovanja za vse vrste zavarovancev. Država mora postati učinkovita pri izterjavi realnih prispevkov in mora zagotoviti izterjavo vseh prispevkov za socialno varnost za nazaj in za naprej. Učinkovito mora preganjati tudi delo na črno, ki zavira zaposlovanje in pomembno prispeva k finančni stiski pokojninskega zavarovanja.

3. Odgovornost socialne države za socialno varnost upokojencev

Predlog bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja posega v socialno

varnost aktivnih zavarovancev in bistveno spreminja socialno varnost delavcev po upokojitvi. Z reformo hoče država državljanem prisiliti, da varčujejo za socialno varnost na starost na naložbeni način, ki ga določi kot obveznega. Obvezno naložbeno pokojninsko zavarovanje razbija družbo na posameznike in s tem socialno varnost na starost prepušča posameznikom samim. Ker se odgovornost za ustrezno raven socialne varnosti na starost z države vse bolj prenaša na posameznika, bo ta odvisna od posameznikove materialne zmoglosti in iznajdljivosti. Solidarnost in vzajemnost pri zagotavljanju socialne varnosti na starost se s predlogom bele knjige pomembno krči. Tveganje, da bodo na starost posamezni sloji prebivalstva potisnjeni v revščino, postaja vse bolj verjetno. Predlaga se celo ukinitve nekaterih dosedaj obvezno zavarovanih tveganj (pomoč in postrežba v primeru odvisnosti od tuje nege). Uvedba možnosti prostovoljnega zavarovanja za to tveganje ne more zagotoviti enakega, pri nas kot tudi v tujini, že uveljavljenega standarda varnosti.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije terja, da naj socialna država ohrani svoj delež odgovornosti za socialno varnost upokojencev.

4. Obvezno naložbeno pokojninsko zavarovanje je tvegan način varčevanja prebivalstva za socialno varnost v starosti

Reforma veljavne medgeneracijske pogodbe pokojninskega zavarovanja je lahko učinkovita, kadar spremembe spodbujajo racionalnejše odločanje prebivalstva glede nakazovanja prispevkov in uveljavljanja pravic. Povezava med vplačanimi prispevki in uveljavljenimi pravicami mora zato postati jasnejša. Ohraniti pa je treba vse tiste dimenzije pokojninskega sistema, ki zagotavljajo solidarnost in vzajemnost kot vrednot razvite družbe na za nas sprejemljivi civilizacijski ravni. Preprečiti je treba tveganje, da bi najranljivejši sloji prebivalstva obubožali zaradi prehoda v obvezni naložbeni sistem, v katerem ni vzajemnosti in solidarnosti.

Razprava o predlogu bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja med člani sindikatov dejavnosti Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je pokazala, da je država dokončno zapravlja zaupanje delavcev, da je dejansko zmogla uresničiti napovedi o učinkoviti razvojni, gospodarski in posebej zaposlovski politiki. Zato tudi ne verjamejo napovedim o dobrih rezultatih varčevanja za socialno varnost na starost v okviru naložbenih pokojninskih skladov. Odklanjajo naložbeno pokojninsko zavarovanje, ker verjamejo, da bodo njihovi prihranki (prispevki za obvezno pokojninsko zavarovanje) razvrednoteni in zato ne bodo mogli zagotavljati primerne ravni socialne varnosti v starosti. Delavci ne zaupajo jamstvom države za ustrezno raven naložbenih

pojkijnin v primeru neuspešne naložbene politike pokojninskih skladov. Menijo celo, da jamstva niso zadostna.

Predlog bele knjige ne pove, kolikšni bodo stroški prehoda iz sedanjega na novi pokojninski sistem, ki vključuje obvezno naložbeno zavarovanje. Prav tako ni nobenih ocen, kolikšni stroški bodo nastali z delovanjem naložbenih pokojninskih skladov. Vsi ti stroški bodo nastali in bodo bremenili zavarovance ter raven pokojnin.

Cilj obveznega pokojninskega zavarovanja je varčevanje prebivalstva za socialno varnost na starost, ne pa spodbujanje razvoja kapitalnega trga. Prvi pogoj za uvedbo obveznega naložbenega pokojninskega zavarovanja mora biti že dejansko razvit finančni sektor z reguliranim in varovalnim sistemom ter konkurenčni bančni sektor. Slovenski finančni trg še dolgo ne bo omogočal varnih naložb prispevkov naložbenega pokojninskega zavarovanja. Lahkomiselno je tvegati zmanjšanje zaupanja prebivalstva v pokojninski sistem, če niso izpolnjeni niti temeljni pogoji za stabilno delovanje naložbenega zavarovanja v razsežnosti, kakršno narekuje obvezno zavarovanje.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ocenjuje, da niso izpolnjeni pogoji za uvedbo obveznega naložbenega pokojninskega zavarovanja in ga v celoti zavrača.

5. Davčne olajšave prvi pogoj za razvoj prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja

Takoj je treba storiti vse za razvoj prostovoljnega dodatnega naložbenega zavarovanja tako v obliki osebnih pokojninskih računov kot v obliki poklicnega zavarovanja kot odloženega plačila delavcu na podjetniški ravni in širše. Za razmah tovrstnega zavarovanja je ovira davčna zakonodaja.

Vlada naj zato takoj pripravi spremembe predpisov, ki naj izvzamejo plačila (premije, prispevki) za dodatno prostovoljno zavarovanje iz osnov za plačilo davkov tako delodajalcev kot delavcev.

6. Tako polna pokojninska doba kot starost naj ostaneta pogoja za uveljavitev polne pokojnine

Predlog bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja odpravlja institut polne pokojninske dobe in ga nadomešča z izjemnim zaostrovanjem starostnih pogojev za upokojevanje. Starost 65 let za upokojevanje tako delavcev kot delavk ni sprejemljiva. Delavci ocenjujejo, da večina ne bo zmogla uspešnega dela pod sedanjimi pogoji dela do te starosti (neurejen delovni čas, prisilno nadurno delo, katastrofalne delovne razmere, nizka materialna varnost) in bo zato prisiljena v predčasno upokojevanje in s tem v pristanek na nizko pokojnino. Mnogi delavci zaradi nizkih plač ne bodo sposobni skleniti dodatnega prostovoljnega zavarovanja, ki naj bi jim pomagalo nadomestiti izpad dohodkov zaradi znižane pokojnine.

Predlog bele knjige ni dovolj jasen glede učinka beneficirane delovne dobe na starost za upokojitev. Jasno tudi ni, kako se bo določala starost za invalide, ki so bili doslej zaradi svoje invalidnosti deležni benefikacije zavarovalne dobe.

Pokojnine bodo preнизke tudi zaradi v predlogu bele knjige napovedane nižje odmere pokojninske osnove in zlasti za četrtino nižje odmere pokojnin od pokojninske osnove. Dosedaj je bilo za polno pokojnino treba delati 35 oziroma 40 let, po reformi pa bo potrebno delati kar 50 let. Redkokdo bo zdržal. Večina bo zato prešla nizke pokojnine. Nizke pokojnine bo prešla prav generacija, ki bo zaradi reforme dvojno obremenjena s financiranjem pokojnin že upokojene generacije in predragim financiranjem prehoda na novi sistem.

Zaradi vseh teh razlogov zahtevamo, naj se ohrani institut polne pokojninske dobe. Delavec oz. delavka, ki polno pokojninsko dobo doseže, naj se upokoji brez vsakih omejitev. Starostni pogoj se lahko upošteva zgolj, kadar delavec oz. delavka nima polne pokojninske dobe.

Predlagane starostne meje za fleksibilno upokojevanje in znižana odmera pokojnin so preostre in zato nesprejemljive. Predlog je nesprejemljiv zlasti za delavke, ki naj bi se upokojevale pod enakimi pogoji kot delavci in ki se jim dodatno obeta še nižja pokojnina kot delavcem na račun naložbenega pokojninskega zavarovanja.

7. Obvezno poklicno nezgodno zavarovanje - varnost in zdravje pri delu pogoj za višjo upokojitveno starost

Neizvajanje predpisov na področju varnosti in zdravja pri delu in zanemarjanje njihovega posodabljanja v preteklih dveh desetletjih je povzročilo, da je slovenski delavec iztrošen bistveno prej kot delavci v razvitih državah. Zato je nujen predpogoj za dvig oziroma postopno dvigovanje upokojitvene starosti v Sloveniji doseganje ravni varnosti in zdravja pri delu, kakršna je v razvitih evropskih državah.

Takoj je treba ločiti od enotnega obveznega pokojninsko-invalidskega zavarovanja invalidsko zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, ki naj ga prevzame zgolj en sam nosilec zavarovanja - javni sklad obveznega nezgodnega poklicnega zavarovanja. Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije predlaga, naj to nezgodno poklicno zavarovanje prevzame tudi obvezno zdravstveno zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Različna višina premije tega zavarovanja glede na boleznost in invalidiziranje delavcev zaradi poklicnih vzrokov, bo pomembna ekonomska spodbuda delodajalcem za naložbe v varnost in zdravje zaposlenih.

8. Odložiti reformo invalidskega zavarovanja

Predlog bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja je nedodelan na področju reforme invalidskega zavarovanja. Pravice delovnih invalidov po reformi in zlasti v času prehoda iz enega sistema v drug sistem so nejasne. Jasno je zgolj to, da bo po reformi delodajalec lahko delovnemu invalidu odpovedal delovno razmerje ne le zaradi poslovnih, ampak celo zaradi osebnih razlogov! Rezultat bo armada brezposelnih in nezaposljivih invalidov. Predlog bele knjige pa predlaga tudi časovno omejevanje denarnih nadomestil brezposelnim delovnim invalidom.

Učinkovitost v predlogu bele knjige predstavljanih nadomestnih ukrepov, kot je kvotni sistem in (neobstoječa) regionalna mreža strokovnih centrov za poklicno rehabilitacijo in svetovanje pri zaposlovanju, ni znana.

Predlog reforme invalidskega zavarovanja je zato potrebno umakniti in pripraviti nov predlog. Reformirani sistem mora dejansko zagotavljati primerno socialno varnost delovnim invalidom.

9. Starševstvo in pokojninski sistem

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije podpira dopolnitve sistema obveznega pokojninskega zavarovanja, ki so v funkciji družinske politike. Vendar te dopolnitve ne smejo biti takšne, da bi izrivale mlade ženske s trga delovne sile.

MLADE Družine pomoč od države potrebujejo danes, ko si ustvarjajo materialne pogoje za vzgojo otrok. Pomoč v obliki ugodnosti v oddaljenem času upokojevanja je za mlade družine prepozna. Mlade družine za odločitev za rojstvo otrok potrebujejo dolgoročni občutek socialne in materialne varnosti - nova delovna mesta oziroma realno možnost imeti zaposlitev v prihodnjih letih. Socialna varnost v prvih treh letih otrokovega življenja je prekratka in neučinkovita pomoč države mladi družini.

Učinkoviti bi bili zlasti ukrepi, ki bi delodajalca odškodovali za stroške, ki jih ima pri organizaciji dela zaradi porodiške odsotnosti delavke.

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

ZA TRENUTEK SI VZEMITE ČAS IN SE SEZNANITE Z VSEBINO NAŠEGA RENTNEGA VARČEVANJA.

Rentno varčevanje je namenjeno Vaši varnejši prihodnosti in Vam bo v veliko materialno korist. Pokojnine, ki si jih boste prislužili s 35 oz. 40 letnim garanjem ne bodo pokrile vseh Vaših potreb.

Z RENTNIM VARČEVANJEM V DELAVSKI HRANILNICI BO VAŠA PRIHODNOST ZAGOTOVO BOLJ PRIJAZNA.

Iz teh razlogov smo za člane sindikatov pa tudi za druge zaposlene delavce, pripravili svojo, Vam prilagojeno obliko rentnega varčevanja.

Zasledujemo cilj, da boste v naši hranilnici sebi privarčevali toliko, da bo Vaša RENTA oz. DODATNA POKOJNINA znašala tudi do 1/3 bodoče državne pokojnine.

Pot za dosego tega cilja je predvsem odvisna od Vas, da se pravočasno odločite za mesečno varčevanje in za takšen znesek, ki ga boste vsak mesec lahko pogrešali. Idealno bi bilo, da bi v vašem varčevanju sodeloval tudi delodajalec. To si bomo prizadevali tudi mi, vodili bomo intenzivne razgovore z delodajalci in upamo, da bomo s pomočjo sindikatov tudi uspeli.

Pripravlja se reforma pokojninskega sistema, rentno varčevanje pomeni tretji steber novega pokojninskega sistema. Prepričani smo, da imate izjemno priložnost, da si skupaj z nami zagotovite človeka vredno pokojnino. Sprememba pokojninskega sistema pa je izziv tudi za sindikate, da svojim članom priborijo pravico, da bodo v rentnem varčevanju sodelovali tudi delodajalci.

Pogoji varčevanja:

- obrestna mera bo vedno najvišja in Vam bo zagotavljala vedno, največji možen donos;
- mesečna varčevalna vloga je najmanj 5.000,00 SIT;
- najkrajša varčevalna doba je tri leta, z možnostjo podaljševanja;
- varčujete lahko zase ali za svoje najbližje;
- za način izplačila rente se odločate kadarkoli v času trajanja varčevanja;
- v izjemnih socialnih razmerah je možno vplačevanje vlog začasno prekiniti;
- v primeru trajne nezmožnosti vplačevanja vlog, je možno varčevanje prekiniti;
- v varčevanje za Vas se lahko vključijo tudi Vaš delodajalec in sindikat;
- po petih letih varčevanja, je pridobljena pravica do ugodnejšega posojila v hranilnici;
- z varčevalcem, delodajalcem in sindikatom so možni specifični pogoji varčevanja.

Primeri izračunov:

čas varčevanja	znesek	obrestna mera	enkratno izplačilo	število rent	znesek rente	skupaj
5 let	5.000,00	6%	348.059,14	60	6.722,00	403.350,00
5 let	10.000,00	6%	698.118,27	60	13.445,00	806.700,00
10 let	5.000,00	6%	816.178,79	120	8.996,30	1.079.556,00
10 let	10.000,00	6%	1.632.357,59	120	17.992,50	2.159.100,00

V tem obračunu je upoštevana samo 6% povprečna realna obrestna mera za ves čas trajanja varčevanja. Dejansko so vse pogodbe sklenjene z začetno obrestno mero Tom+7%, kar predstavlja 14.5% povprečno obrestno mero za leto 1997.

ODOLOČITEV JE V VAŠIH ROKAH, PRIČAKUJEMO VAS.
Za dodatne informacije se lahko obrnete na Vaš sindikat, ali nas pokličete.
Radi se bomo odzvali Vašemu vabilu in prišli z dodatnimi informacijami tudi k Vam.

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

NE PREZRITE

POSOJILA SO NAMENJENA VAM

VELIKO JE PONUDB, Vendar naša je najbližja vašim pričakovanjem

Kaj so naše prednosti:

- Potrošniška gotovinska posojila lahko dobite na ročnost od 6 do 48 mesecev, z ugodno obrestno mero T+7.5 do 8.5%,
- Posojilo je gotovinsko in zato dodatno ugodno za uveljavljanje različnih popustov,
- Z našim posojilom je možno poplačati drago najeta posojila, še zlasti dolgoročna v katerikoli banki ali hranilnici,
- Namenska dolgoročna posojila lahko dobite na ročnost od 60 do 120 mesecev, z ugodno obrestno mero T+8.5%,
- Pogoj za pridobitev namenskega dolgoročnega posojila je 20% polog, ki pa ga izjemno dobro obrestujemo, zato da je vaše varčevanje stimulatивно, obrestna mera je T+7%,
- Polog vam lahko omogoči tudi hranilnica, v tem primeru je obrestna mera T+3%,
- Naše posojilo boste gotovo vrnili v pogodbeno dogovorjenem roku,
- Ne poznamo izhodiščnih obrestnih mer, ki vam spreminjajo obroke,
- Ne poznamo nize nastavljenih začetnih obrokov, zato da bi vam večali glavnico in večali obroke v času odplačevanja posojila,
- Obrokov za dana posojila ne spreminjamo,
- Glavnica našega posojila, tudi dolgoročnega se začne odplačevati že z odplačilom prvega obroka,
- Posojilo je možno vrniti v celoti, kadarkoli v pogodbenem roku,
- Ne ponujamo akcijskih, časovno omejenih posojil, ker bi to pomenilo, da rešujemo svoje likvidnostne presežke, naša posojila so konstantno ugodna,
- Odobritev posojila in njegovo izplačilo traja 1 do 3 dni.

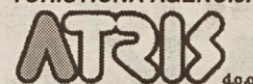
Imate pravi naslov, za rešitev vaših načrtov, treba nas je samo poklicati.

DIREKTOR

Jože Stegne

(Signature)

TURISTIČNA AGENCIJA

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGATURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/131-00-33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 16 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- BOHINJSKO JEZERO:** dve alpski počitniški hišici za po 6 oseb – kuhinja, kmečka dnevna soba, 3 spalnice, kopalnica – 100 m od jezera – cena 82 DEM na dan, vikend (od petka do nedelje) 190 DEM
- BOHINJSKA BISTRICA –** počitniški dom: triposteljne sobe, polpenzion 3.600 SIT
- KRANJSKA GORA:** tri-, štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 42 DEM dnevno
- POKLJUKA:** dve-in štiriposteljni apartmaji, garsonjera in enosobno stanovanje, 68 oziroma 86 DEM dnevno
- PLANICA:** počitniški dom – sobe, etažni TWC, polpenzion 37 DEM dnevno
- KANIN:** petposteljni apartmaji, 64 DEM na dan
- KRVAVEC:** štiriposteljni apartmaji z opremljeno kuhinjo, kopalnico in WC, cena 59 DEM na dan + turistična taksa, ki jo poravnate ob prihodu, termini po dogovoru
- ROGLA:** apartmajska hiša, apartmaji za 4 do 6 oseb, manjši za 2 do 4 osebe, cena od 85 do 120 DEM, odvisno od sezone in velikosti. Kmečki dvorec je neposredno na smučipču. Domača ponudba Pohorja pa je le dopolnitev prijetnim večerom. Atris ponudbo priporoča
- ČATEŽ:** hišice za 5 oseb, bogata oprema, cena 80 DEM dnevno
- MORAVSKE TOPLICE:** dve-, tri- in štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 35 DEM dnevno/osebo
- PIRAN:** dvo- in štiriposteljni apartmaji, cena 69 oziroma 85 DEM dnevno
- NOVIGRAD:** trisobno stanovanje, 55 DEM dnevno
- BARBARIGA:** enosobno stanovanje za 4 osebe, 45 DEM dnevno
- AVSTRIJA – BAD-KLEINKIRCHHEIM:** apartmaji za 4 osebe, cena 9.330 ATS, za 6 oseb pa 11.860 ATS
- ITALIJA – FALCADE:** apartmaji za 4 osebe po 10. januarju, cena 683.00 ITL

B. SILVESTROVANJE

MORAVSKE TOPLICE: dvo- in triposteljne sobe v privatnem penzionu, možno tudi skupine do 8 oseb. Cena polpenziona je 3100 SIT, doplačilo za novoletni menu je 4200 SIT, peti dan gratis, nočitev z zajtrkom. MALI LOŠINJ: Aurora, Punta, cena za min. 5 dni bivanja s polpenzionom 270 DEM, silvestrska večerja 80 DEM, otroci imajo 50 % popust na 3. ležišču. Odhod 30. decembra, povratek 3. januarja. Minimalno število oseb je 40, avtobus 60 DEM.

SILVESTROVANJE V EVROPSKIH PRESTOLNICAH – RIM, PARIZ IN BARCELONA – pridružite se svetovljanski množici domačinov. Podrobnosti o programih na Atrisu

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 3 obrokih. **Sindikalni izlet v POSOČJE –** Kobarič, kosilo na rečni ladji, ogled Vipavske kleti – zabavni večer. **Enodnevni izlet po VIPAVSKI DOLINI –** malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, **IDRIJA –** enodnevni izlet v Antonijev rov rudnika živega srebra, **BELA KRAJINA –** obisk vinske kleti in ogled domačih obrti in sprostitev na kmetiji, **BARCELONA –** štiridnevni izlet (od četrta do nedelje), letalski prevoz in nočitve s zajtrkom. Predlagamo skupino do 30 oseb, termin 26. 2. in 26. 3. 1998. Cena samo 540 DEM, doplačila za organizirane ogled po individualni želji skupine – možni štirje obroki. **RIM –** štiridnevni izlet (avtobus, letalo), bivanje v dvoposteljnih sobah z zajtrkom, ogledi z doplačili vstopnin. Cena 495 DEM za skupino 40 gostov.

D. REZERVACIJE AVIONIŠKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

E. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa.

F. RAZPISANA POTOVANJA

NEW YORK – pet dni za 870 USD, odhod v marcu 1998. **LONDON –** štiri dni za 340 brit. funtov, odhod v marcu 1998.

INFORMACIJA SINDIKALNIM ZAUPNIKOM

Atris bo organiziral nakup daril za novoletno obdaritev otrok v podjetjih. Pokličite nas za obdaritev vaših otrok! Darilni paketi za otroke od 2 do 9 let – paketi od 1500 do 6000 tolarjev.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste. Metod Zalar, direktor borze

Delavska enotnost	HOJA PO HRIBU NAVZDOL	LETOVIŠČE PRI KOPRU	PRIPRAVA Z ROČAJEM ZA Prenašanje v ROKI	VZDEVEK KARLA SOSSA	DOBESEDNO NAPISANO TUJE BESEDILO	SALOMONOV UGANKAR				
HUDIČ VRAG						19. 12. 1997 IZIDE BOŽIČNO-NOVOLETNI SALOMONOV UGANKARI POVEČAN OBSEG! NAGRADNI SKLAD 2.000.000 SIT!				
OSNOVNA MERA						ANDREJ KOKOT	VISEČE ŽIVALSKÉ USTNICE	OLIČNO OLIJE Z BALZAMOM ZA MAZILJENJE	KIP VELIKANA	
ZENSKA KI KAJ PRIKRIVA										
IGRALEC HUNTER					CELJSKI IGRALEC (Primož)					
IRSKI BRINOVEC					NEPRIJAZNEŽ					
							SLOVENSKA MLA-DINSKA REVILJA			
							KORUŽNI STORŽ (narečno)			
AVTOR: Marko Drašček	STRNJENOST	TRGOVSKO BLAGO	RODNA RAZTOPINA SOLI	LISTNATO DREVO						
				OROŽJE S TETIVO						
EKRAN					DRŽAVA V HIMALAJI (glavno mesto Katmandu)				MANGAN	
									POLITIK HRUŠČOV	
BIVALIŠČE ZVERI V VOTLINI					Čevak v knjižnicah	MESTO V JEMNU	ROBERT REDFORD		FENIČANSKA BO-GINJA LJUBEZNI	
							ANGLEŠKA DOL-ZINSKA MERA		SLIKARKA KOBILICA	
GRŠKI OTOK, ODISEJEVA DOMOVINA					SEMIT.LIUDSTVO V JORDANUJI					
					SLOVENSKI POLITIK (Ivan)					VNEMA, POLET
IZIDEK, POMOL				ROJSTVO					ZENSKO OGRINJALO	PRISTANIŠČE
				PREMETENEK					ČASOVNI TERMIN	
OKRAS, OLEPSAVA (starejša)					IGRALEC GIBSON		MAPRAVA, KI SEVA			
					ROBERT ALTMAN		EMA STARC			
RAZČLENJEVANJE TELESA										
								DRŽAVNI PRAVNIK		
PODLOŽNIK V FEVDALIZMU										
					VISOKA IGRALNA KARTA			OKRAS KORINTSKIH STEBROV		

Dr. Zvonka Šarman o predlogih za spremembo zakona o soupravljanju

ZAKAJ SI IZMIŠLJAMO SLABŠE REŠITVE?

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju družb postaja vse bolj vroča tema zaradi zahtev pretežno iz delodajalskih krogov po hitrem spreminjanju nekaterih določil zakona, ki naj bi krnila učinkovitost upravljanja in zmanjševala konkurenčnost gospodarstva. O predlogih in razlogih zanj, kot jih vidijo delodajalci in ministrstvo za gospodarske dejavnosti, smo podrobneje pisali v prejšnji številki našega časnika. Tokrat pa smo se pogovarjali z neodvisno strokovnjakinjo za organizacijo in upravljanje podjetij dr. Zvonko Šarman, sicer samostojno svetovalko v Inštitutu za razvijanje organizacijskih sistemov IROS d. o. o. v Ljubljani. Uvodoma nam je dejala, da je zaradi predlogov delodajalcev dokaj ogorčena. Med pogovorom pa se je izkazalo, da se zavzema za bolj natančno povzemanje nemške zakonodaje s tega področja in bogatih nemških izkušenj.

V telefonskem pogovoru ste nam dejali, da ste nad predlaganimi spremembami ogorčeni. Pa bi vas za uvod vprašali zakaj?

Ogorčena sem, če nameravamo tako pomemben zakon spremeniti čez noč brez poznavanja prakse in resnih argumentov za to. Pri spremembi, ki sega v pravice zaposlenih, je treba razpravljati na vseh ravneh in v vseh strukturah, tako strokovnih kot političnih. Nesprijemljivo je menjati zakon kar na osnovi mnenja ene interesne skupine, dela stroke ali nekoga, ki je na osnovi izkušnje iz enega podjetja prizadet in predlaga spremembo, ki zadovolji to prizadetost. Lek in Mercator nista za soupravljanje tipični podjetji, pač pa izjemi. V primerjavi z Nemčijo še nimamo razvitih razmerij med soupravljaljskimi organi na eni strani in upravo na drugi kot oni. Mi smo na samem začetku, vendar ne upoštevamo njihovih izkušenj in poskušamo delati spremembe čez noč, na vrat na nos. Takšne spremembe se v Nemčiji pripravljajo leta dolgo in s sporazumno rešitvijo med pogajalskimi partnerji. Pa četudi je ta konec koncev v škodo dela.

Ali menite, da je zakon brezhiben?

Zakon ni brezhiben in zavzemam se za nekatere spremembe. Mislim pa, da se moramo o njih dogovoriti, ne pa jih izsiliti samo glede na interese ene strani. Tudi druga stran se mora z njimi strinjati, oziroma mora biti prepričana, da po starem ne gre. Vodilni funkcionarji v soupravljaljskih strukturah in sindikatih se že zavedajo, da je nekatera določila zakona treba popraviti. Določilo, da mora biti v nadzornih svetih velikih družb najmanj polovica članov iz vrst delojemalcev, ni v skladu z logiko razmerja med kapitalom in delom. Vendar gre do predlagatelji sprememb v drugo skrajnost, ko zahtevajo, naj predstavnikov zaposlenih v nadzornih svetih manjših in srednjih družb ne bo več kot tretjina oziroma največ polovica vseh članov v družbah z več kot 2000 zaposlenimi. V Nemčiji so preprosto uzakonili "... do ene tretjine..." oziroma "... do polovice...". Nameč, pomemben je psihološki vidik, in do razmerja med kapitalom in delom se obnašajo skrajno previdno. V nemški praksi je vsakodnevno in največkrat celo iskreno sodelovanje obeh strani realnost, ker se zavedajo pomena socialnega partnerstva v družbi. Zakaj je ne bi posnemali? Mi imamo dvotirni sistem upravljanja, povzeli smo torej nemško zakonodajo, vendar s popravki, ki samo škodijo. Ti popravki se z največjimi posledicami kažejo pri nadzornem svetu (pri številčnosti in strukturi predstavnikov zaposlenih v nadzornem svetu in pri delavskem direktorju. Pa tudi malo širokogrudnejši smo pri omogočanju profesionalnega upravljanja članstva v svetih delavcev, kar pa nima večjega pomena oziroma posledic. Menim, da je prav zakonjenost delavskega direktorja hkrati kot predstavnika in zastopnika delavcev ter člana uprave, ki je po logiki stvari tudi odgovoren menedžer, sprožilo prvi odpor delodajalcev proti soupravljanju.

Delavski direktor enakovreden član uprave

Kaj bi vi predlagali glede določil o delavskem direktorju?

Vseskozi se zavzemam za koncept, da je delavski direktor enakovreden član uprave, ki ima svoje delovno področje - področje "delo" ali področje "zaposleni" (zaposlovanje). V predlogu sprememb se navaja kadrovske-zaposlitveno področje, kar se mi zdi čisto umestno. Bistveno je namreč, da je čimbolj tako organizacijsko strukturirano, da so vodilni strokovni delavci s tega področja v čim večji meri sogovorniki članom sveta delavcev, ki v skupnih organih sodelujejo in skupaj iščejo čimboljše rešitve za interesno problematiko dela. Delavski direktor s takšnim položajem je torej neposredno in prek svojega resorja dela informacijsko in komunikacijsko tesno povezan z zaposlenimi. Mora jih obveščati, jim svetovati, kaj je smiselno, modro, možno napraviti, in hkrati biti sposoben reči tudi ne. Naši delavski direktorji pa tega ne morejo narediti, ker so podrejeni svetu delavcev ali sindikatu in takorekoč morajo biti njihov predstavnik, kar pa niso. Delavski direktorji so predstavniki zaposlenih.

Poleg tega jih zavezuje tudi imperativni mandat...

Zaradi imperativnega mandata mora biti naš delavski direktor velik diplomat ali človek z dvema dušama in dvema obrazoma, sicer se zameri eni ali drugi strani. Če nastopa kot predstavnik in odvetnik le interesov zaposlenih, ga pač drugi člani uprave ne jemljejo kot enakovrednega in ga odpravljajo iz svoje sredine ter ne bo imel veljave, ki mu kot članu uprave pripada. Ali pa ga bo svet delavcev odpoklical, kot se je zgodilo v Leku, kjer mu delavci, kot so dejali, niso več zaupali. V slovenskem prostoru je torej precej razhajanje glede položaja delavskega direktorja. Je pa, po moje, prvenstveno član uprave in kot tak lahko koristno deluje v dobro zaposlenih, je skrbnik nad delom, zaupnik, poslušalec in moderator interesov delavske strani. Področje dela z zaposlenimi je zelo pomembno področje... V industrijski eri je bil najpomembnejši dejavnik in vir finančni kapital, v informacijski družbi pa je najpomembnejši človek oziroma njegov intelektualni kapital. Za njega mora nekdo skrbeti.

Slabo povzemanje nemške zakonodaje

Vi se močno zavzemate za popolno posnemanje nemške zakonodaje in prakse. Predlagatelji sprememb našega zakona o soupravljanju pa menijo, da bi bilo posnemanje nemškega primera pogubno za gospodarstvo.

Pogubno bi lahko bilo to, kar smo napravili. Mi smo iz nemške zakonodaje le deloma povzeli. Iz sistema smo izrgali en organ, denimo delavskega direktorja, mu zakonsko dodali še eno funkcijo, in s tem prišli do paradoksa, do nezdružljivosti. Menim sicer, da bi neskladje lahko odpravili, če bi denimo stroka jasno povedala oziroma se poenotila o tem, kaj pomeni zastopanje delavcev v upravi. Da denimo ne gre za imperativni mandat, pač za zaupanje in tesno sodelovanje, stalno komunikacijo med delavskim direktorjem in predstavniki delavcev. Tako je to v sistemu upravljanja delniških družb v Nemčiji, in to deluje že dolgo in dobro.

Nekaj smo spremenili tudi pri nadzornem svetu: nismo se dogovorili za "do polovice" predstavnikov zaposlenih v nadzornem svetu, ampak za "najmanj polovico" in to je treba spremeniti. Tudi ne moremo mešati delavskega direktorja v enotnem upravljaljskem sistemu, kjer je član upravnega odbora, ni pa izvršilni organ, z delavskim direktorjem dvotirnega sistema upravljanja, ki je, in mora biti, član uprave, ki je izvršilni organ družbe, organ upravljanja.

Pri nas bi moral biti izvršilni organ?

Če delavski direktor ni izvršilni organ uprave, ki dejansko prek svojega resorja dela in z vso odgovornostjo skrbi za zaposlene, za delo, nima smisla,

Iz nemške zakonodaje smo nekaj vzeli, nekaj opustili in dodali svoje rešitve, zaradi katerih sistem ne deluje dobro. Spremembe so torej potrebne, toda zdajšnji predlogi gredo v novo skrajnost. Ne vem, zakaj si po vsej sili izmišljamo svoje rešitve, ko imamo dobre tuje pred nosom.

da ga imamo. Kajti na seje uprave naj potem hodi ta ali predsednik sveta delavcev ali pa predsednik reprezentativnega sindikata. Ko uprava razpravlja o plačah, bo šel na njeno sejo predsednik sindikata, ko pa bodo govorili o drugih zadevah, bo šel predsednik sveta delavcev. Imeti še delavskega direktorja je zapletanje strukture upravljanja. Veliko organov soupravljanja veča stroške, so pa lahko, hipotetično gledano, organizirana sila, ki deluje proti interesom kapitala. Do polovice članov nadzornih svetov velikih podjetij z nad 2000 zaposlenimi v Nemčiji predstavljajo predstavniki zaposlenih, in določeno je, koliko od njih je zunanjih članov. Ti so bodisi funkcionarji panožnih sindikatov ali strokovnjaki sindikalnih raziskovalnih inštitutov ali iz univerz, visoki predstavniki lokalnih skupnosti, mednarodnih organizacij, in podobno. Na strani kapitala pa so samo zunanji predstavniki, člani uprav iz drugih družb, bank in veliki delničarji. Mislim, da bi tako moralo biti tudi pri nas.

Koliko profesionalcev naj dela v svetu delavcev?

Omenjate, da veliko število organov soupravljanja povečuje stroške. Delodajalci bi radi zmanjšali tudi število profesionalnih delavcev v soupravi, v svetu delavcev. Ali je njihova zahteva upravičena?

Mislila sem predvsem na razmeroma veliko število organov, ki so vključeni v celovito upravljanje delniške družbe. Pri profesionalnih delavcih v soupravi bi zakon moral postaviti spodnjo mejo, zgornja pa naj bo stvar participacijskega dogovora. Svet delavcev mora imeti kakega profesionalca, in tudi več, odvisno od konkretne organizacijske strukture družbe, če se gre do soupravljanje resno. Tu je toliko dela, da je profesionalizacija potrebna, če naj bo predvsem svet delavcev tisti, ki resnično sodeluje pri vodenju, to pa pomeni pri reševanju problematike dela na nižjih ravneh.

Delodajalci se strinjajo s profesionalizacijo, vendar v manjšem obsegu.

Lahko bi predlagali tudi zgornjo mejo števila profesionalcev v svetu delavcev ne glede na število zaposlenih v družbi. Sicer ima naš svet delavcev manj pravic od nemškega, res pa je, da imajo zaposleni v podjetju še sindikat, usledilo iz prejšnjega sistema, ki tudi skrbi za interese zaposlenih. Če hočemo, da bodo delavci res kaj imeli od delavskega direktorja, naj bo član uprave, naj ima zaposlitveni resor, naj skrbi za kadre. Kot tak bo koristen za obe strani.

Vaša osnovna zamera delodajalcem je, da sami, brez sodelovanja drugih struktur, izsiljujejo sicer potrebne spremembe zakona o sodelovanju delavcev v upravljanju.

Kapital vedno obvladuje delo. Omenjati kot argument za spremembe neevropski zakon ali da bo

kjer poteka dialog. Našim nadzornim svetom manjka denimo gospodarski odbor, ki bi se sestajal vsak mesec in posebej še pred sejo nadzornega sveta. Na njem bi se pred sejo nadzornega sveta vse razložilo in verificiralo predloge sklepov. V Nemčiji imajo družbe v rudarstvu, železarstvu in kovinskopredelovalni industriji poseben upravni svet, ki je sicer zakonsko slavno opredeljen organ, vendar obravnavava vse gradivo, pripravljeno za sejo nadzornega sveta, in "potrjuje" predloge sklepov. Na seji nadzornega sveta ni nobenih problemov več, vse je razrešeno že prej.

Zaposleni ne želijo prevzeti odgovornosti za vodenje družbe

Delodajalce med drugim moti tudi pravica svetov delavcev, da o določenih vprašanih soodločajo, češ da to zmanjšuje učinkovitost upravljanja družbe.

V Nemčiji na primer ljudje ne želijo kakega velikega soupravljanja, še manj pa prevzeti odgovornost za vodenje podjetja. V Nemčiji uprava zahteva soodgovornost sveta delavcev, če hočemo zaposleni imeti več soupravljaljskih pravic od tistih, ki so zapisane v zakonu. Po načelu, če hočeš biti komenedžer, pa bodi še so-odgovoren. Zaradi jasnosti je treba povedati, da si naziv soodločanje za služita samo nadzorni svet in delavski direktor. V svetu delavcev pa je zgolj sodelovanje in največ kar je, še dajanje soglasja k bolj ali manj "socialnim interesom" zaposlenih. Ni veliko svetov delavcev, ki hočejo biti soodgovorni. Želijo pa, da so vprašani, želijo biti obveščeni, povedati svoje mnenje. Skratka, ne sme se dopustiti dialog po kuluarjih in za hrbtom. Raziskave so pokazale, da ni bilo problemov v družbah, kjer so zaposleni zaupali vodstvu, kjer so bili ljudje obveščeni, kjer so lahko tudi kaj povedali, kjer so vodilni uživali dejansko avtoriteto, ne zgolj avtoriteto zaradi položaja. Kjer vodilne strukture niso osveščene, morata svet delavcev in sindikat pritisniti na vodstvo in iskati povezavo z njim, dajati pobude, predlagati novosti.

V začetku pogovora ste omenili kratenje pravic. V nadaljevanju pa se tega vprašanja nisva podrobneje dotaknila.

V predlogu za spreminjanje zakona, ki je delo samo kapitalne strani, ni protiargumentov, in to me jezi. Jaz poskušam na stvar gledati objektivno, nevtralnno, skušam ugotoviti, kaj bi bilo za naš sistem najboljše rešitev, poznavajoč nemško zakonodajo in prakso. Predlogi sprememb so zelo narejeni po meri kapitala. Zato bi morala delojemalska stran imeti svoj študij potrebnih sprememb. Najbolj pametno je, kar so naredili Nemci. Morali bi bolj pozorno pogledati njihove rešitve, saj imajo dolgo tradicijo soupravljanja in bogate izkušnje. Pri njih so se vsi štirje partnerji, kapital, delo, vlada in stroka, zedinili za eno študijo. To manjka nam. Zdok imamo enostransko študijo, strokovnjaki posamezniki pa smo glas vpijočega v puščavi.

Zakaj se bolj ne opremo na nemške izkušnje?

Delojemalska stran je dolgo zavračala celo misel na spremembo zakona...

To ni pametno, če nimaš resnih argumentov. Vendar tudi predlogi, ki so zdaj na mizi, niso najboljše. Lahko bi pustili polovico članov delojemalske strani in namestnika predsednika v nadzornih svetih večjih družb, takih, ki imajo nad 1000 zaposlenih. Ze tako velikih je pri nas malo, takih z več kot 2000 zaposlenimi pa je komaj kaj. Kapital se sicer v tujini združuje in tudi pri nas smo opazili te tendence. Prišlo bo do tega, da bomo imeli krovna podjetja z več odvisnimi družbami, v njih pa bo njim delavski direktor neposredno nadrejen kadrovskim direktorjem v odvisnih družbah. Tako, kot so denimo vodje posameznih drugih sektorjev v odvisnih družbah podrejene članu uprave krovne družbe za zadevno področje. Tu je zveza delavski direktor - kadrovski direktor. V Nemčiji se ti resorji oblikujejo po potrebah svetov delavcev, da lahko medsebojno komunicirajo. Iz resorja delavskega direktorja so ljudje, ki rešujejo problematiko neposredno z odbori ali člani sveta delavcev za določeno področje. V Nemčiji ima svet delavcev po več odborov tudi v obratu s komaj 200 zaposlenimi, je močno strukturiran, da zajame vso problematiko dela, da predlaga rešitve in sodeluje pri reševanju. Delodajalec in njegova kadrovska ekipa so zainteresirani za uspeh, delavska stran pa pri tem hoče sodelovati, noče biti objekt. Vse je jasno, ni več vprašanj, ki bi se reševala za vokalom. Pri nas tudi ni dobro, da delavskega direktorja družbe lahko postavijo ali pa ne. Sem za spremembe in v predlogih je precej dobrega, posamezne rešitve pa ne. Pri delavskem direktorju denimo delodajalci predlagajo, naj bo član uprave za zaposlitveno področje, hkrati pa minister Metod Dragonja delavskega direktorja izganja iz uprave.

